

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG POLITIDEPARTEMENT

Ot.prp. nr. 17

(2004–2005)

Om lov om europeiske selskaper ved
gjennomføring av EØS-avtalen vedlegg
XXII nr. 10a (rådsforordning (EF)
nr. 2157/2001) (SE-loven)

Innhold

1	Hovedinnholdet i proposisjonen	5	5.3.1	Generelt	21
2	Bakgrunnen for lovforslaget	6	5.3.2	Særskilte regler til vern av mindretallsaksjeeiere	21
2.1	Gjeldende rett	6	5.3.3	Særskilte regler til vern av kreditorer ..	23
2.2	EUs forordning om europeiske selskaper	6	5.3.4	Særskilte regler til vern av samfunns- interesser	24
2.3	Gjennomføringen av SE-forordningen i de andre nordiske landene	7	6	Organisering av et europeisk selskap	27
2.4	Høringen	7	6.1	Innledning	27
3	Generelt om SE-loven	8	6.2	To-nivåsystemet	27
3.1	Gjennomføring i norsk rett – egen lov om europeiske selskaper	8	6.3	Ett-nivåsystemet	31
3.2	Forholdet til annen lovgivning	9	6.4	Andre regler om selskapets organisering	31
3.3	Forholdet mellom de ulike rettskildene	11	6.4.1	Generalforsamlingen	31
4	Stiftelse av et europeisk selskap	12	6.4.2	Arbeidstakernes innflytelse	32
4.1	Stiftelse ved fusjon	12	7	Aksjekapital og valuta	36
4.2	Stiftelse av et SE-holdingselskap	16	8	Økonomiske og administrative konsekvenser	37
4.3	Stiftelse av et SE-datterselskap	17	9	Merknader til de enkelte paragrafer	39
4.4	Omdanning av et allmennaksjeselskap til SE-selskap	17		Forslag til lov om europeiske selskaper ved gjennomføring av EØS-avtalen vedlegg XXII nr. 10a (rådsforordning (EF) nr. 2157/2001) (SE-loven)	43
5	Registrering og flytting av et europeisk selskap	19			
5.1	Norske SE-selskaper	19			
5.2	Registrering og kunngjøring av et SE-selskap	20			
5.3	Flytting av et SE-selskap	21			

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG POLITIDEPARTEMENT

Ot.prp. nr. 17

(2004–2005)

Om lov om europeiske selskaper ved gjennomføring av EØS-avtalen vedlegg XXII nr. 10a (rådsforordning (EF) nr. 2157/2001) (SE-loven)

Tilråding fra Justis- og politidepartementet av 12. november 2004, godkjent i statsråd samme dag. (Regjeringen Bondevik II)

1 Hovedinnholdet i proposisjonen

Proposisjonen inneholder forslag til en ny lov om europeiske selskaper. Det europeiske selskap vil være en ny selskapsform i norsk rett. Et viktig kjennetegn ved selskapsformen er at selskapet kan flytte hovedsetet til en annen EØS-stat uten å måtte gå veien om oppløsning og nystiftelse i den nye staten.

Lovforslaget gjennomfører rådsforordning (EF) nr. 2157/2001 av 8. oktober 2001 om vedtektene for det europeiske selskap (SE) i norsk rett. Forordningen faller inn under EØS-avtalen artikkel 77 som

gjelder selskapsretten. Forordningen ble bindende for Norge ved EØS-komiteens beslutning 25. juni 2002 (nr. 93/2002) om å innlemme den i EØS-avtalen, jf. vedlegg XXII punkt 10a, jf. Stortingets vedtak 19. desember 2002 og St. prp. nr. 35 (2002 – 2003) Om samtykke til godkjenning av avgjerd i EØS-komiteen nr. 93/2002 av 25. juni 2002 om endring av vedlegg XXII (selskapsrett) til EØS-avtala. Forordninger skal som sådan gjøres til en del av norsk rett, jf. EØS-avtalen artikkel 7 bokstav a.

2 Bakgrunnen for lovforslaget

2.1 Gjeldende rett

I norsk rett er det i dag to hovedformer for selskaper med begrenset ansvar: aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper. Selskaper som har sitt hovedkontor i Norge, er regulert av norsk selskapslovgivning, og skal være registrert i Foretaksregisteret. Utgangspunktet etter norsk rett er at dersom et selskap ønsker å flytte hovedkontor til en annen stat, må det gå veien om oppløsning i Norge og nystiftelse i den nye staten etter denne statens selskapslovgivning.

2.2 EUs forordning om europeiske selskaper

SE-forordningen inneholder regler for en ny selskapsform, europeisk selskap, forkortet SE etter betegnelsen «societas europaea». Formålet er å legge til rette for at et selskap skal kunne flytte sitt hovedkontor eller omorganiseres uten at det må oppløses og nystiftes fordi flyttingen eller omorganiseringen vil innebære at en nasjonal grense innen EØS overskrides. Selskapsformen kan betraktes som et tilbud til selskaper som ser mer enn én medlemsstat som sitt marked, om å lette deres muligheter til å drive grenseoverskridende virksomhet.

Forordningen innebærer at et europeisk selskap som er registrert og har hovedkontor i Norge, som et utgangspunkt skal følge allmennaksjelovens regler om allmennaksjeselskaper, jf. artikkel 9 nr. 1 bokstav c ii. Dette gjelder likevel bare såfremt ikke noe annet følger av forordningen, selskapsvedtekter gitt i medhold av forordningen eller av særskilte nasjonale regler om europeiske selskaper.

Forordningen forutsetter at en rekke direktiver er gjennomført i nasjonal rett. Alle disse direktivene er gjort til en del av EØS-avtalen gjennom innlemmelse i vedlegg IX Finansielle tjenester og vedlegg XXII Selskapsrett, og er gjennomført i norsk rett.

Forordningen inneholder i avdeling I generelle regler. Selskapet må etter artikkel 4 nr. 2 ha en aksjekapital på minst 120 000 euro, som tilsvarer ca. 1 million norske kroner. Selskapet må være registrert i samme medlemsstat som det har sitt hovedkontor og forretningskontor i, jf. artikkel 7 og 12. I artikkel 8 slås det fast at et SE-selskaps forretningskontor kan flyttes til en annen medlemsstat uten at flyttingen medfører at det må oppløses og nystiftes.

Forordningen avdeling II regulerer uttømmende hvilke måter et SE-selskap kan stiftes på. Det er ved fusjon, ved opprettelse av et holdingselskap eller datterselskap, eller ved omdanning.

For øvrig inneholder forordningen avdeling III regler om selskapsorganene, avdeling IV regnskapsregler og avdeling V regler om opphør av selskapsforholdet.

Reglene kan også deles inn etter hvilken rettsvirkning de har:

- regler som direkte gir selskapene rettigheter og pålegger dem plikter. Disse skal uten videre gjøres til en del av norsk rett,
- regler som pålegger medlemsstatene å iverksette nærmere bestemte tiltak, og
- bestemmelser der det overlates til medlemsstatene om det skal fastsettes særskilte regler i nasjonal rett.

I proposisjonen her redegjøres det ikke for samtlige bestemmelser i forordningen, da disse som nevnt langt på vei uten videre skal gjøres til en del av norsk rett. Proposisjonen vil først og fremst behandle bestemmelser der det er et spørsmål om den nærmere gjennomføringen i norsk rett.

Forordningen suppleres av rådsdirektiv (EF) nr. 86/2001 av 8. oktober 2001 om utfylling av vedtektene for det europeiske selskap med hensyn til arbeidstakernes innflytelse (SE-direktivet). Direktivet er tenkt gjennomført i norsk rett ved en forskrift om arbeidstakernes innflytelse i europeiske selskaper. Forskriften skal etter forslaget gis med hjemmel i SE-loven og settes i kraft samtidig, se nærmere om dette nedenfor under punkt 6.4.2.

Det følger av artikkel 70 at forordningen trådte i kraft 8. oktober 2004.

2.3 Gjennomføringen av SE-forordningen i de andre nordiske landene

I alle de nordiske landene er SE-forordningen gjennomført ved særlov. Grunnet noe forskjellig selskapsrettslig regelverk og rettstradisjon er lovene ulikt utformet.

I *Danmark* gjennomføres forordningen ved lov om det europæiske selskap (SE-loven) av 19. mai 2004 nr. 363.

I *Finland* ble lag om europabolag vedtatt 13. august 2004 som nr. 742/2004.

I *Island* er forordningen gjennomført ved lov 27. april 2004 nr. 26 om europeiske selskap. Loven er i hovedsak basert på den svenske loven.

I *Sverige* er forordningen gjort til en del av nasjonal rett ved lag 10. juni 2004 om europabolag (2004:575).

2.4 Høringen

Justisdepartementet sendte 13. mai 2004 ut et høringsnotat med forslag til en ny lov om europeiske selskaper. Notatet ble sendt til følgende høringsinstanser:

Alle departementene

Banklovkommisjonen
Brønnøysundregistrene
Folketrygdfondet
Forbrukerombudet
Forbrukerrådet
Konkurransetilsynet
Kredittilsynet
Norges Bank
Regjeringsadvokaten
Riksadvokaten
Riksrevisjonen
Statistisk sentralbyrå
Stortingets ombudsmann for forvaltningen
Verdipapirsentralen
ØKOKRIM

Akademikerne
AksjeNorge
Aksjesparerforeningen i Norge

Den Norske Advokatforening
Den norske Revisorforening
Det norske Veritas
Eiendomsmeglerforetakenes Forening
Finansforbundet
Finansieringsselskapenes forening
Finansnæringens Hovedorganisasjon
Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon
Handelshøyskolen BI
Kommunenes Sentralforbund
Landsorganisasjonen i Norge
Norges Autoriserte Regnskapsføreres Forening
Norges Fondsmeglerforbund
Norges Handelshøyskole
Norges Juristforbund
Norges Kreditorforbund
Norges Rederiforbund
Norsk Investorforum
Norsk senter for menneskerettigheter
Norske Finansanalytikerers Forening
Norske Forsikringsmeglerers Forening
Norske Inkassobyråers Forening
Norske Sivilingeniørers Forening
Norske Siviløkonomers Forening
Norske Skatterevisorers Landsforening
Næringslivets Hovedorganisasjon
Oslo Børs
Sparebankforeningen i Norge
Universitetet i Bergen, Det juridiske fakultet
Universitetet i Oslo, Det juridiske fakultet
Universitetet i Tromsø, Det juridiske fakultet
Verdipapirfondenes Forening
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund

I alt 29 instanser har uttalt seg. Følgende 16 hadde ingen merknader: *Barne- og familiedepartementet, Fiskeridepartementet, Forsvarsdepartementet, Helsedepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Landbruksdepartementet, Miljøverndepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Olje- og energidepartementet, Samferdselsdepartementet, Utdannings- og forskningsdepartementet, Utenriksdepartementet, Riksadvokaten, Forbrukerrådet, Konkurransetilsynet og Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon.*

13 instanser har kommet med realitetsmerknader: *Arbeids- og administrasjonsdepartementet, Finansdepartementet, Brønnøysundregistrene, Kredittilsynet, Norges Bank, Statistisk sentralbyrå, Den Norske Advokatforening, Den norske Revisorforening, Finansforbundet, Finansnæringens Hovedorganisasjon, Landsorganisasjonen i Norge, Norges Autoriserte Regnskapsføreres Forening og Næringslivets Hovedorganisasjon.*

3 Generelt om SE-loven

3.1 Gjennomføring i norsk rett – egen lov om europeiske selskaper

Forordninger skal «som sådan» gjøres til en del av norsk rett, jf. EØS-avtalen artikkel 7 bokstav a. Ved gjennomføringen i norsk rett kan man derfor ikke foreta tilpasninger til norsk rett eller omformulere bestemmelsene med sikte på klargjøringer, hvis ikke forordningen selv gir medlemsstatene adgang til å fastsette egne nasjonale regler.

I *høringsnotatet* foreslo departementet å gjennomføre forordningen i form av en egen lov om europeiske selskaper. I merknadene til lovutkastet § 2 s. 19 – 20 heter det:

«Som det fremgår av gjennomgangen av forordningens regler foran, gir den en forholdsvis knapp selskapsrettslig regulering av SE-selskapet, og den bestemmer at reglene skal utfylles med de regler i nasjonal rett som gjelder for allmennaksjeselskaper. I tillegg åpnes det på flere punkter for at medlemsstatene kan fastsette egne regler som avviker fra reglene i forordningen. Som det fremgår av punkt 4, foreslår departementet at denne muligheten til en viss grad benyttes, og slike regler er tatt inn i lovutkastet. Forordningens system innebærer – i større grad enn det som ellers er vanlig i forordninger – at det vil være en vekselvirkning mellom gjennomføringsloven, forordningen og nasjonal rett ellers (i dette tilfellet først og fremst allmennaksjeloven). Dette kan gjøre lovstoffet vanskelig tilgjengelig, fordi det krever at man forholder seg til i hvert fall tre regelsett samtidig.

Allmennaksjeloven vil imidlertid også for SE-selskapet utgjøre en form for basisregulering av selskapsrettslige forhold. På de punkter forordningen har selskapsrettslige regler vil disse gå foran reglene i allmennaksjeloven. I den grad forordningen åpner for at det kan fastsettes særskilte nasjonale regler, og slike regler er tatt inn i gjennomføringsloven, vil disse reglene igjen gå foran forordningens regel (og eventuelt allmennaksjelovens regel).

For å unngå tvil om forholdet mellom forordningens regler, der den åpner for at det fastsettes avvikende regler i nasjonal lovgivning, og lovutkastets alminnelige henvisninger til allmennaksjeloven har departementet utformet lovforslaget slik at slike avvikende bestemmel-

ser direkte kommer til uttrykk i den foreslåtte gjennomføringsloven. Departementet antar at det ellers kan oppstå tvil om en regel i allmennaksjeloven, som følger av den alminnelige henvisningen til allmennaksjelovens regler, innebærer at det er fastsatt en slik særskilt nasjonal regel med avvikende løsning fra forordningen som forordningen flere steder åpner for.»

Finansdepartementet skriver:

«Justisdepartementet har i lovforslaget som er sendt på høring, for eksempel i § 1, § 2, § 4 og § 5, i stor utstrekning lagt opp til å gjennomføre forordningen ved en henvisning til forordningen og til bestemmelser i allmennaksjeloven. En slik lovgivingsteknikk vil gjøre norsk rettstilstand vanskelig tilgjengelig og kan gi grunnlag for en rekke tvilsspørsmål. Tatt i betraktning at det regelsett som gjennomføres er så vidt sentralt anser Finansdepartementet at gjennomføringen bør skje ved at en i større grad tar inn i de aktuelle bestemmelsene i SE-loven.»

Næringslivets Hovedorganisasjon mener det av konkurransemessige hensyn er uheldig at det er store forskjeller i gjennomføringsmåtene i de nordiske landene. De skriver videre:

«Foreløpig er det svært få selskaper som har signalisert interesse for å benytte selskapsformen, og det vil sannsynligvis være først etter noe tid at behovet for justeringer og endringer viser seg, og selskapsformen har funnet sin form. Vi vil derfor konkret foreslå to tiltak fra norsk side som vil gjøre det mulig å foreta en fortløpende tilpasning til både den rettslige utvikling i de øvrige naboland og de faktiske behov for tilpasning og rettleiding som avdekkes underveis:

- vedta en evaluering av loven etter to – tre års virketid
- innta en forskriftshjemmel i loven som gir Justisdepartementet mulighet til å gi forskrifter for utfylling av loven under veis.»

Finansnærings Hovedorganisasjon deler dette synet. De foreslår å innta

«... en generell forskriftshjemmel i SE-lovens § 2, hvoretter Kongen ved forskrift kan fastsette nærmere bestemmelser om hvordan allmennaksjelovens regler skal komme til anvendelse

på 'norske SE'. Utarbeidelsen av slike forskrifter vil eventuelt kunne tas etter hvert, når behovet for avklaringer bli bedre avdekket.

Departementet bes også vurdere om en slik generell hjemmel i § 2 bør suppleres med særskilte hjemler i tilknytning til bestemmelsene i § 4 og § 5, som gjelder norske selskapers deltakelse ved etableringen av et SE-selskap (og som derved ligger utenfor rammen for § 2).»

Departementet foreslår en egen lov om europeiske selskaper i tråd med forslaget i høringsnotatet. Når det gjelder det lovtekniske valget mellom en henvisningsteknikk og den teknikk å skrive de aktuelle bestemmelsene om allmennaksjeselskaper inn i SE-loven, jf. Finansdepartementets uttalelse, mener Justisdepartementet at en henvisningsteknikk som foreslått i høringsnotatet, er å foretrekke. For det første ville SE-loven få et betydelig omfang hvis man skulle gjenta en stor del av allmennaksjelovens regler i SE-loven. Samtidig ville det være slik at flere av allmennaksjelovens regler ikke skulle gjelde, og reguleringen av dette ville i seg selv kunne bli nokså komplisert. Allmennaksjelovens regler har en nær innbyrdes sammenheng, blant annet ved innbyrdes henvisninger, noe som innebærer at det ikke er helt enkelt å plukke ut enkeltbestemmelser og fastsette at disse ikke skal gjelde. Et kompliserende forhold er også at forordningen i enkelte tilfeller bare delvis går foran en bestemmelse i allmennaksjeloven. Etter Justisdepartementets oppfatning gir det best tilgjengelighet med en generell henvisning til allmennaksjeloven, slik at bestemmelsene der kan leses i sammenheng med hverandre.

Som påpekt i høringsnotatet er det likevel på det rene at vekselvirkningen mellom forordningen, SE-loven, allmennaksjeloven og eventuell annen norsk lovgivning gjør lovstoffet vanskelig tilgjengelig. Dette er en konsekvens av at forordningen ikke gir en uttømmende selskapsrettslig regulering av SE-selskaper, men overlater til nasjonal rett å utfylle forordningens bestemmelser ved en generell henvisning. Departementet antar at tolkingen langt på vei vil være uproblematisk, men er enig med Finansnæringsens Hovedorganisasjon og Næringslivets Hovedorganisasjon i at det med en slik spesiell lovteknikk kan oppstå behov for presiserende regler som avklarer enkeltspørsmål om forholdet mellom regelsettene. Departementet foreslår derfor en forskriftshjemmel som gir adgang til å fastsette slike regler i lovforslaget § 2 annet ledd.

Nordisk rettsenhet på dette området ville ha vært en fordel. Selv om forordningen er lik for alle, må likevel gjennomføringen nødvendigvis bli preget av det nasjonale regelverket og nasjonal retts- tradisjon.

I hvilken grad det skal foretas evaluering av en lov er blant annet et ressursspørsmål. SE-loven innebærer en gjennomføring av SE-forordningen som en del av våre folkerettslige forpliktelser etter EØS-avtalen. Forordningen gir i liten grad noe valg med hensyn til hvordan den innholdsmessig skal gjennomføres i norsk rett. Det vil derfor være begrenset hva man kan få ut av en evaluering av en slik lov. Til dette kommer at det er usikkert i hvilken grad norske selskaper vil benytte selskapsformen. Dette er også påpekt i høringsuttalelsen til Næringslivets Hovedorganisasjon. Departementet finner det derfor lite hensiktsmessig allerede nå å bestemme seg for en evaluering av loven og når dette skal foretas. Departementet vil vurdere behovet for en evaluering i lys av utviklingen.

3.2 Forholdet til annen lovgivning

I *høringsnotatet* foreslo departementet å lovfeste en generell regel om at eksisterende lovgivning som gjelder for allmennaksjeselskaper, skal gjelde tilsvarende for SE-selskaper. Et alternativ til en slik gjennomføringsform ville være å likestille SE-selskaper med allmennaksjeselskaper alle steder i lovgivningen hvor dette er aktuelt. Dette ble kommentert slik i merknadene til lovutkastet § 2 s. 20:

«Utkastet § 2 annet punktum slår fast at regler om allmennaksjeselskaper i lovgivningen ellers og i forskrifter også gjelder for SE-selskaper. Bestemmelsen skal forstås slik at når en bestemmelse i lov eller forskrift gjelder for allmennaksjeselskaper, gjelder den også for SE-selskaper. Av hensyn til oversiktligheten i lovverket har departementet ikke foreslått at alternativet 'europeisk selskap' tas inn i samtlige bestemmelser i lovverket som gjelder for allmennaksjeselskaper. I lovutkastet § 14 om endringer i andre lover er det derfor bare foreslått endringer i arbeidstvistloven, foretaksregisterloven og lov om enerett til foretaksnavn.»

Kredittilsynet skriver:

«Enkelte av de særlovene som gjelder for foretak og virksomhet underlagt tilsyn av Kredittilsynet inneholder krav til selskapsform. Kredittilsynet kan ikke se at lovforslaget § 2 er tilstrekkelig for å oppnå den nødvendige frihet til å velge europeisk selskap som selskapsform i disse tilfellene (selv om forarbeidene for så vidt synes klare).

I departementets merknad til § 2 er det uttalt at 'bestemmelsen skal forstås slik at når en bestemmelse i lov eller forskrift gjelder for allmennaksjeselskaper, gjelder den også for SE-

selskaper'. Hvis en tar forretningsbanker som eksempel vil lovforslagets § 2 innebære at forretningsbanker organisert som europeiske selskaper vil være underlagt de samme bestemmelsene i allmennaksjeloven som banker organisert som allmennaksjeselskaper, jf. forretningsbankloven § 3 annet ledd. Lovforslaget § 2 vil imidlertid ikke gjøre det klart at en forretningsbank med konsesjon fra Finansdepartementet kan være organisert som et europeisk selskap så lenge forretningsbankloven 3 første ledd oppstiller krav om enten aksjeselskap eller allmennaksjeselskap.

Etter Kredittilsynets syn er det derfor nødvendig:

- enten å innta i lovforslaget § 2 at europeisk selskap er en tillatt selskapsform der allmennaksjeselskaper er det,
- eller at det gjøres endringer i særlovgivningen [...].»

Finansdepartementet slutter seg til dette innspillet fra Kredittilsynet.

Kredittilsynet peker videre på at de konsesjonskrav som i dag gjelder for nystiftede selskaper også må gjelde for nystiftede SE-selskap. Det samme gjelder særskilte regler for finansielle foretak under offentlig administrasjon:

«Gjennom banksikringslovens bestemmelser om offentlig administrasjon er deler av konkurs- og dekningslovgivningen gjort gjeldende for finansinstitusjoner under offentlig administrasjon, (jf. banksikringsloven §§ 4–9 og 4–10, annet ledd i begge bestemmelser). Disse vil også gjelde dersom foretaket under offentlig administrasjon er organisert som SE-selskap.»

Om utenlandske SE-selskapers stilling i norsk rett uttaler *Kredittilsynet* følgende:

«Finansielle foretak som har forretningskontor i et annet EØS-land og som oppfyller kravene til konsesjon m.m. i de særlige direktivene som gjelder for virksomheten, herunder krav knyttet til kvaliteten av det tilsynet de skal være underlagt, kan drive virksomhet i Norge gjennom filial eller grensekryssende uten konsesjon fra norske myndigheter. Det er tilstrekkelig at det gjennom hjemlandets tilsynsmyndigheter sendes melding til Kredittilsynet. Retten til å benytte hjemlandets konsesjon til å drive virksomhet i Norge på denne måten, vil gjelde også i tilfeller det finansielle foretaket er organisert som et SE-selskap i sitt hjemland.

Justisdepartementets høringsnotat inneholder ikke lovendringsforslag knyttet til dette. Kredittilsynet deler oppfatningen av at det ikke er nødvendig.»

Finansnæringens Hovedorganisasjon peker også på betydningen av EU-tilpasning av annet relevant regelverk:

«FNH vil understreke viktigheten av at norske myndigheter er aktive i oppfølgingen av det som skjer i EU på dette området. Dette gjelder ikke bare implementeringen av SE-forordningen nå, men også den norske tilpasningen til det beskatningsregimet som utvikles i EU for å sikre fusjon med skattemessig nøytralitet/kontinuitet. Siktemålet er at grensekryssende fusjoner skal kunne skje på samme skattemessige grunnlag som rent nasjonale fusjoner.

FNH kan i denne sammenheng slutte seg fullt ut til de synspunkter som fremkom i Skatteutvalgets innstilling (NOU 2003:9 s. 283 flg.). Med henvisning til EU-direktivet av 23.07.90 (90/434) om en felles beskatningsordning ved fusjon, fisjon, overføring av eiendeler og ombytting av aksjer vedr. selskap i forskjellige medlemsland (det såkalte fusjonsdirektivet) uttalte utvalget:

'Selv om Norge ikke er medlem av EU, og fusjonsdirektivet ikke er en del av EØS-avtalen, mener utvalget at Norge bør innføre regler som er mest mulig like de reglene som i dag fremgår av fusjonsdirektivet, og som er innført i de enkelte EU-landene. Dette vil gjøre det enklere for norske aktører å delta i omorganiseringer over landegrensene.'»

Også *Kredittilsynet* peker på betydningen av at også annet relevant regelverk underkastes en EU-tilnærming og skriver at det

«... i gjennomføringen av direktiver i norsk rett, blant annet direktiver om reorganisering og utvikling henholdsvis av kredittinstitusjoner og forsikringsselskaper, møter særlige utfordringer delvis som følge av at insolvensforordningen ikke er ansett som EØS-relevant og derfor ikke gjort til en del av EØS-avtalen. Det ville vært en fordel om en slik tilpassing i større grad kunne skje i den alminnelige konkurs- og dekningslovgivningen isteden for gjennom en omfattende regulering i særlovgivningen.»

Den Norske Advokatforening forutsetter at

«... [s]pørsmålet om skattemessig kontinuitet i forbindelse med flytting/ fusjoner over landegrensene [blir] klargjort av Finansdepartementet.»

Den norske Revisorforening har følgende kommentar til skattelovens anvendelse på SE-selskaper:

«Vi påpeker kort at noen av fremgangsmåtene for etablering av et SE innebærer skatteplikt etter norsk lovgivning. Dette gjelder for fusjoner

over landegrensen, holdingstiftelse ved et bytte av aksjer og datterselskapsstiftelse hvor eksisterende selskap skyter inn sine aktiva eller noen av sine aktiva.

Videre vil et selskap som flytter fra Norge anses likvidert skattemessig noe som også innebærer realisasjon og skatteplikt.

Vi legger videre til grunn at alminnelige regler for å avgjøre det enkelte lands skatteplikt vil gjelde.

Vi forutsetter at Finansdepartementet avklarer mange av de skattemessige problemstillingene som vil oppstå. DnR går derfor ikke nærmere inn på hvilke endringer i skatteloven som vil være nødvendige.»

Videre uttaler foreningen:

«Regnskapsloven:

Et SE-selskap hjemmehørende i Norge vil være underlagt allmennaksjeloven. Vi legger til grunn at dette også vil være bestemmende for selskapets regnskapsplikt og regnskapsmessig behandling.

Revisjonsplikt:

Vi legger videre til grunn at spørsmålet om regnskapsplikt også avgjør revisjonsplikten, jf Revisorloven § 2–1.»

I lovforslaget § 2 første ledd annet punktum er det tatt inn en regel om forholdet til annen lovgivning i tråd med forslaget i høringsnotatet. Departementet foreslår som følge av Kredittilsynets høringsuttalelse en presisering i et nytt tredje punktum der det går klart frem at et krav i særlovgivningen til selskapsform, hvor allmennaksjeselskapsformen er omfattet, ikke skal være til hinder for at selskapsformen europeisk selskap velges i stedet. Ved så langt som mulig å samle alle regler om SE-selskaper i en lov, gis brukerne en kortfattet oversikt over SE-selskapets stilling i norsk rett.

Enkelte høringsinstanser peker på behovet for EU-tilpasning av annet relevant regelverk. De problemstillingene som trekkes frem knytter seg imidlertid ikke til gjennomføringen av SE-forordningen i seg selv, og vurderes ikke nærmere her.

3.3 Forholdet mellom de ulike rettskildene

Forholdet mellom de ulike rettskildene er regulert i SE-forordningen artikkel 9. Forordningen er den øverste rettskilden for SE-selskaper, jf. artikkel 9 nr. 1 bokstav a. Dernest kommer selskapsvedtekter gitt i medhold av forordningen, jf. artikkel 9 nr. 1 bokstav b.

For så vidt gjelder forhold som ikke er regulert i forordningen, skal SE-selskaper følge nasjonale regler som gjennomfører SE-forordningen, jf. artikkel 9 nr. 1 bokstav c i. Ellers gjelder norske regler om allmennaksjeselskaper (bokstav c ii), og endelig selskapets vedtekter fastsatt i henhold til nasjonale regler (bokstav c iii).

Artikkel 9 nr. 3 bestemmer at dersom arten av den virksomhet som drives av et SE-selskap er regulert av særbestemmelser i nasjonal lovgivning, får denne lovgivningen fullt ut anvendelse på SE-selskapet. I *høringsnotatet* antok departementet at artikkel 9 nr. 3 skal forstås slik at særlovgivningen ved motstrid kan få forrang fremfor de mer generelle bestemmelsene i forordningen. Det ble også vist til artikkel 10 som forbyr diskriminering av SE-selskaper i forhold til allmennaksjeselskaper med mindre det følger av forordningen.

Norges Bank støtter denne forståelsen av SE-forordningen artikkel 9 nr. 3:

«Norges Bank har merket seg at Justisdepartementet [...] legger til grunn at nasjonale bestemmelser om konsesjon, kapitalkrav og andre nasjonale regler om virksomhetsutøvelsen ved motstrid går foran forordningens selskapsrettslige regler, jf art. 9 nr. 3. Hensynet til finansiell stabilitet tilsier at en kredittinstitusjon som organiseres som et SE-selskap, er undergitt de kapitalkrav som til enhver tid er fastsatt i særlovgivningen.»

Tolkningen av artikkel 9 nr. 3 kommer på spissen i spørsmålet om reglene for organiseringen av sparebanker, forretningsbanker, forsikringselskaper og finansieringsforetak. Denne problemstillingen er drøftet nærmere i punkt 6.2.

Regler om bedriftsdemokrati skal for SE-selskaper være uttømmende regulert i SE-direktivet om arbeidstakernes innflytelse, jf. SE-forordningen artikkel 1 nr. 4. Departementet forstår dette slik at nasjonale regler om de ansattes innflytelse i ledelsesorganer i foretak etter finanslovgivningen ikke skal gjelde – på samme måte som reglene om bedriftsdemokrati i allmennaksjeloven også settes til side av reglene i det nevnte direktivet, jf. den foreslåtte forskriftsbestemmelsen i SE-loven § 3. Det vises til nærmere omtale av arbeidstakernes innflytelse i SE-selskaper under punkt 6.4.2.

Dersom det etter hvert skulle vise seg å være behov for nærmere regler om forholdet mellom de ulike regelverkene, vil dette også kunne reguleres nærmere i forskrift til SE-loven, jf. forskriftshjemmelen i loven § 2 annet ledd og nærmere omtale av denne under punkt 3.1.

4 Stiftelse av et europeisk selskap

SE-forordningen regulerer uttømmende på hvilke måter et SE-selskap kan stiftes, jf. forordningen artikkel 2. I utgangspunktet er det bare selskaper mv. som hører hjemme i EØS, som kan delta i stiftelsen av et SE-selskap. Forordningen åpner imidlertid for at hver enkelt medlemsstat også kan gi slik rett til selskaper som ikke har hovedkontor i EØS. Det gjelder likevel bare selskaper som «... er stiftet i henhold til en medlemsstats lovgivning, har forretningskontor i denne medlemsstaten og har en reell og varig tilknytning til en medlemsstats økonomi», jf. forordningen artikkel 2 nr. 5.

I *høringsnotatet* foreslo Justisdepartementet å åpne for at også slike selskaper skulle ha adgang til å delta i stiftelsen av et SE-selskap. Fra *høringsnotatet* punkt 4.1.1 på s. 6 siteres:

«Departementet foreslår i § 3 i lovutkastet en regel som åpner for at et selskap med hovedkontor utenfor EØS-området, kan delta i etableringen av et SE-selskap. En slik adgang vil være i samsvar med anbefalingen i den preambulære bestemmelsen punkt 23. Denne løsningen er foreslått i dansk, finsk og svensk rett.»

Ingen *høringsinstanser* har uttalt seg om dette.

Departementet foreslår etter dette at selskaper som har hovedkontor i en stat utenfor EØS-området, også skal ha adgang til å delta i stiftelsen av et norsk SE-selskap. Allmennaksjeloven kjenner ingen tilsvarende begrensning og en ser derfor ikke grunn til å ha en annen regel for SE-selskaper. Det vises til lovforslaget § 4.

4.1 Stiftelse ved fusjon

I *høringsnotatet* ble det redegjort slik for forordningens regler om stiftelse av SE-selskap ved fusjon og forholdet til norsk rett (punkt 4.2.1 s. 9 – 10):

«Forordningen artikkel 17 til 31 inneholder nærmere regler om stiftelse av et SE-selskap ved fusjon. Fusjon vil bare kunne skje mellom to eller flere selskaper som hører under minst to forskjellige medlemsstats lovgivning, og som er organisert som et selskap som omfattes av bilag I til forordningen, jf. artikkel 2 nr. 1. Deltakende selskaper fra Norge må dermed være organisert som allmennaksjeselskap.

Allmennaksjeloven gjelder ikke ved fusjon mellom et selskap som er underkastet norsk rett og et selskap som er underkastet utenlandsk rett. Det følger av forordningen artikkel 18 at for forhold som ikke er regulert i forordningen, skal hvert selskap som deltar i stiftelsen av et SE-selskap ved fusjon, være regulert av de nasjonale regler om fusjon av allmennaksjeselskaper. Allmennaksjeloven kapittel 13 vil dermed gjelde for et norsk selskap som deltar i fusjonen. I lovutkastet § 4 første ledd første punktum er det foreslått en regel som slår fast dette.

Før fusjonen kan gjennomføres og et SE-selskap stiftes må retten, notarius publicus eller en annen kompetent myndighet i medlemsstaten hvor det enkelte deltakende selskapet er hjemmehørende, utstede en attest, jf. forordningen artikkel 25 nr. 2. Denne skal bekrefte at 'de dokumenter og formaliteter som går forut for fusjonen, er fullført'. En medlemsstat kan gjøre utstedelsen av en slik attest betinget av at det ikke er gjort innsigelser begrunnet i 'offentlighetens interesse', jf. artikkel 19.»

Departementet viste i *høringsnotatet* til at vilkåret «offentlighetens interesse» var det samme som i artikkel 8 nr. 14 om flytting og måtte forstås på samme måte. Forståelsen av dette begrepet er omtalt nærmere under punkt 5.3.4.

Under henvisning til at det i dag ikke er noen generell innsigelsesadgang ved fusjoner mellom allmennaksjeselskaper, ble det antatt i *høringsnotatet* at det heller ikke var behov for en inngreps-hjemmel for å hindre stiftelse av et SE-selskap ved fusjon. I den lovgivningen som regulerer virksomheten selskapet driver med, kan det imidlertid være regler som innebærer at deltakelse i en fusjon må godkjennes av en offentlig myndighet, jf. for eksempel forretningsbankloven § 31, forsikringsvirksomhetsloven § 3–6 og finansieringsvirksomhetsloven §§ 2a-14 og 3–6.

Forordningen åpner i artikkel 24 nr. 2 for at en medlemsstat kan «vedta bestemmelser med sikte på å sikre hensiktsmessig beskyttelse for mindretallsaksjeeiere som har gått imot fusjonen». Departementet foreslo ingen særskilte regler og viste til at det heller ikke ble foreslått slike regler ved flytting, jf. *høringsnotatet* punkt 4.2.1 s. 10.

Departementet foreslo at Foretaksregisteret skulle være kompetent myndighet til å utføre de

oppgaver som følger av artikkel 25 og 26, jf. artikkel 27 nr. 2. Fra høringsnotatet siteres (punkt 4.2.1 s. 10):

«Det foreslås i lovutkastet § 4 annet ledd at Foretaksregisteret [...] utpekes som kompetent myndighet til å utstede attest som nevnt i artikkel 25 nr. 2.
[...]

Før det nye SE-selskapet kan registreres skal det også kontrolleres at fusjonen er lovlig gjennomført, se forordningen artikkel 27 nr. 2 og henvisningen til artikkel 26. Det skal gjøres av den myndighet i vedkommende medlemsstat som i dag har denne oppgaven når det gjelder nasjonale fusjoner. Det er derfor naturlig at også denne oppgaven legges til Foretaksregisteret, jf. lovutkastet § 4 annet ledd.»

Brønnøysundregistrene er enig i at Foretaksregisteret bør være kompetent myndighet etter forordningen artikkel 25 og 26.

Finansdepartementet og *Norges Bank* støtter departementets forståelse av SE-forordningen slik at for SE-selskaper som driver virksomhet etter finanslovgivningen, må deltakelsen i en fusjon godkjennes på linje med det som gjelder for slike foretak generelt.

Kredittilsynet er enig i det som er anført i høringsnotatet om at den gjeldende reguleringen i spesiallovgivningen vil være tilstrekkelig til å kunne gripe inn for å ivareta offentlighetens interesser, likevel slik at de

«... hadde sett det som en fordel om dette kom klarere frem i lovgivningen slik at det ikke kunne reises spørsmål ved om konsesjonskravet i gjeldende lovgivning også gjelder fusjon til utenlandsk selskap. Dette kan gjøres ved at en tilsvarende bestemmelse som i lovforslaget § 6 annet ledd tas inn som et nytt annet ledd i lovforslaget § 4.»

Også *Finansdepartementet* mener lovteksten bør klargjøres noe:

«Den lovgivning det her vises til hjemler en adgang for myndighetene til å nekte fusjon ut fra en rekke hensyn. Disse hensyn vil nok ofte, som Justisdepartementet har lagt til grunn, falle inn under det som i forordningen er kalt «offentlighetens interesse». Da det er noe uklart hva som vil falle inn under dette begrepet, jf. omtalen i høringsbrevet, kan det imidlertid ikke utelukkes at gjeldende regler på finansområdet gir myndighetene en videre adgang til å gripe inn mot en fusjon eller flytting enn forordningen. Å gjennomføre forordningen ved en henvisning til disse reglene kan derfor gi inntrykk av at de gjeldende reglene er snevrere enn det som tid-

ligere har vært lagt til grunn. Dette bør etter Finansdepartementet vurdering unngås.»

I samme retning går uttalelsen fra *Finansnæringens Hovedorganisasjon* – likevel slik at de foreslår at hjemlene for mulige myndighetsinngrep ved fusjon inntas direkte i de enkelte finanslovene. Høringsinstansen foreslår følgende utforming av reglene:

«Lovhjemlene er foreslått utformet slik at flytting/fusjon ikke vil kunne gjennomføres 'dersom Kongen har innsigelser mot stiftelsen'. Dessuten presiseres det: 'Innsigelsene må i henhold til lov om europeisk selskap være basert på offentlighetens interesser.'

FNH mener at denne lovteknikk vil være vesentlig mer hensiktsmessig enn den det er lagt opp til i Justisdepartementets notat. For det første vil regelen fremstå som en 'skal'-regel, og for det andre knytter man avgjørelseskriteriene til EU-forordningen.»

Kredittilsynet peker videre på at det bør skje en

«... klargjøring av forholdet mellom Foretaksregisterets utstedelse av attest etter artikkel 25 nr. 2 m.m. og Finansdepartementets vedtakskompetanse etter de angitte bestemmelsene i særlovgivningen, uavhengig av om det tas inn et nytt annet ledd eller ikke, jf. punkt 6 foran».

Finansdepartementet har følgende syn på dette:

«Slik Finansdepartementet oppfatter forordningen skal attesten utstedes etter at det er kontrollert at lovgivningen i de enkelte land mht allmennaksjeselskaper er fulgt. Dette må etter vår vurdering forstås slik kontrollen skal omfatte all lovgivning som regulerer allmennaksjeselskaper, herunder særlovgivning på finansområdet. Mht. finansinstitusjoner vil dette etter vårt syn innebære at Foretaksregisteret, før det utstedes attest, må få en bekreftelse fra Finansdepartementet/Kredittilsynet på at aktuelle krav i finanslovgivningen er oppfylt.»

Kredittilsynet har i tillegg følgende merknader til hvorvidt fusjonen utløser krav om konsesjon for et nytt norsk SE-selskap:

«Dersom et norsk finansielt foretak deltar i en fusjon som innebærer dannelse av et SE-selskap, vil spørsmålet om hvilke tillatelser som er nødvendig fra Finansdepartementet eller Kredittilsynet avhenge av om det fusjonerte SE-selskapets forretningskontor er i Norge eller ikke. (Som nevnt under punkt 5.3 foran er det forretningskontorets plassering som bestemmer hvilken lovgivning som kommer til anvendelse.)

I henhold til forordningen artikkel 17 kan dannelse av et SE-selskap ved fusjon enten skje

ved overtakelse eller ved stiftelse av et nytt selskap. I begge tilfellene vil det norske selskapet måtte ha tillatelse til å fusjonere dersom dette er et krav i den særlovgivningen som gjelder for det finansielle foretaket. I disse tilfellene vil hensynet til offentlighetens interesser danne grunnlaget for skjønnet, jf punkt 6 til 8 nedenfor.

Et annet spørsmål er om det fusjonerte SE-selskapet trenger konsesjon fra Finansdepartementet eller Kredittilsynet for å kunne videreføre virksomheten i de nasjonale selskapene dersom SE-foretaket skal ha forretningskontor i Norge.

Dersom fusjonen skjer ved overtakelse, og det norske foretaket er det overtakende, legger Kredittilsynet til grunn at ny virksomhetskonsesjon ikke er nødvendig. SE-selskapet er i disse tilfellene en videreføring av det nasjonale selskapet.

Dersom fusjonen skjer ved at det stiftes et nytt SE-selskap, kan det anføres at SE-selskapet må ha ny virksomhetskonsesjon for å kunne videreføre den virksomheten som det tidligere nasjonale foretaket drev i Norge. Et annet utgangspunkt vil være at den konsesjonen det nasjonale foretaket hadde overtas av SE-selskapet som et ledd i fusjonen. Etter Kredittilsynets syn er spørsmålet i det vesentligste av formell betydning. De reelle vurderingene vil være de samme uavhengig av om fusjonen gjennomføres gjennom overtakelse eller stiftelse av nytt selskap. I begge tilfellene vil skjønnet være hensynet til ivaretagelse av offentlighetens interesser.»

Dersom et norsk foretak fusjoneres til et SE-selskap med forretningskontor i en annen EØS-stat, peker tilsynet på følgende konsesjonsregler:

«Også i tilfeller der et norsk finansielt foretak deltar i en fusjon som innebærer dannelse av et SE-selskap, men der SE-selskapets forretningskontor skal være utenfor Norge, vil eventuelle krav i særlovgivningen om tillatelse til fusjon (eventuelt inndragelse av konsesjon, jf. for eksempel verdipapirhandelloven § 7–1 flg. omtalt under) komme til anvendelse. [...]

Dersom SE-foretaket etter fusjonen skal drive virksomhet i Norge gjennom filial eller grenseoverskridende, vil dette måtte skje etter reglene om utenlandske foretaks virksomhet i Norge [...].»

Om innholdet i begrepet «offentlighetens interesse» uttaler *Finansdepartementet*:

«Når det gjelder innholdet i begrepet 'offentlighetens interesse' finner Finansdepartementet grunn til å påpeke at innholdet i begrepet etter

vår vurdering vil kunne variere avhengig av de hensyn som knytter seg til den aktuelle virksomheten de aktuelle selskapene driver. For finansinstitusjoner er det særlige offentlige hensyn som gjør seg gjeldende og disse må kunne vektlegges ved den vurdering som foretas. Dette må særlig gjelde på bakgrunn av at det i punkt 26 i fortalen til SE-forordningen er henvisning særskilt til særdirektivene på finansområdet hvor slike hensyn står sentralt.»

Kredittilsynet har følgende generelle merknad til forståelsen av begrepet «offentlighetens interesser» i relasjon til finansielle foretak:

«Etter Kredittilsynets oppfatning er det vanskelig å angi uttømmende hvilke hensyn som faller inn under 'offentlighetens interesser', utover at det må være kollektive og samfunnsmessige interesser som skal ivaretas.

Når det gjelder flytting/fusjon av finansinstitusjoner, mener Kredittilsynet at vurderingen av 'offentlighetens interesser' etter forordningens art. 8 nr. 14 og 19 blir mer sammensatt enn det generelle utgangspunktet over. For slike foretak forutsetter fortalen til forordningen at 'specific directives and the national law implementing those... apply in full to an SE (jf. den engelske versjonen av forordningen)'. Sammenholdes passusen fra fortalen med forordningens art. 9 nr. 3, antar Kredittilsynet at særlovgivningens krav til flytting/fusjon av slike foretak fra et EØS-land til et annet, kommer i betraktning.

Etter kredittinstitusjons- og forsikringsvirksomhetsdirektivene er vilkåret 'interest of the general good' avgjørende for hvilken regulering vertslandet kan gjøre gjeldende for filialetablering og grensekryssende virksomhet fra for eksempel kredittinstitusjoner og forsikringsselskaper med konsesjon i et annet EØS-land. Kredittilsynet er usikker på den materielle forskjellen mellom begrepet 'public interest' (som er benyttet i den engelske teksten av forordningen om europeiske selskaper), og begrepet 'interest of the general good' i nevnte direktiver.

Selv om begrepene ikke skulle være innholdsmessig like, vil det være unaturlig om man, i tolkningen av 'public interest' skulle se helt bort fra hvilke hensyn som til enhver tid tiltales vektlagt under henvisning til 'interest of the general good'.

Når det gjelder begrepet 'offentlighetens interesser' legger Kredittilsynet til grunn at det nærmere innholdet av dette, i likhet med det som er situasjonen for andre generelle begreper som er benyttet innen EU (også 'interest of the general good'), i første omgang vil bli bestemt av hvordan regelen blir praktisert av de enkelte medlemslandene. Dersom bestemmelsen blir praktisert på en måte som unødig eller

uforholdsmessig motvirker gjennomføringen av det indre marked, vil det kunne komme uttalelser fra Kommisjonen og avgjørelser fra domstolene som innebærer en klargjøring av hvilke hensyn som kan vektlegges av nasjonale myndigheter i vurderingen. Det nærmere innholdet av begrepet, herunder hvordan Kommisjonen og domstolene tolker dette, vil trolig også endre seg over tid, avhengig av hvilke behov for beskyttelse som måtte vise seg å foreligge.»

Tilsynet konkluderer etter dette med at det verken er mulig eller hensiktsmessig å angi hvilke hensyn som er relevante. Det trekker likevel frem følgende forhold som kan få betydning for tolkingen:

«For det første må det kunne gripes inn dersom selskapet ikke oppfyller forordningens krav til SE-selskaper, herunder bestemmelser om stiftelse, organer, regnskap m.v. Det samme gjelder dersom forordningen selv begrenser SE-selskapets rettigheter, herunder flytterett, fordi vilkårene i artikkel 8 eller andre bestemmelser ikke er oppfylt. En vurdering av disse forholdene vil tilligge Foretaksregisteret i henhold til lovforslaget § 4 annet ledd (eventuelt tredje ledd).

Videre må det være klart at de hensyn som angis i særdirrektivene for den aktuelle virksomheten vil kunne tillegges vekt. Som eksempel vises det til punkt 9 i fortalen til kredittinstitusjonsdirektivet (2000/12/EF) hvorfra siteres:

‘Ifølge prinsippet for gjensidig anerkjennelse og tilsyn ved hjemstatens tilsynsmyndigheter skal vedkommende myndighet i medlemsstatene unnlate å gi tillatelse eller trekke tillatelsen tilbake når det fremgår klart av faktorer som virksomhetsplan, geografisk plassering eller faktisk utøvd virksomhet at en kredittinstitusjon har valgt rettssystemet i en medlemsstat for å unngå de strengere standarder i den medlemsstaten der kredittinstitusjonen har til hensikt å utøve eller utøver størstedelen av sin virksomhet. En kredittinstitusjon som er en juridisk person, må ha tillatelse i den medlemsstaten der den har sitt forretningskontor. En kredittinstitusjon som ikke er en juridisk person, må ha et hovedkontor i den medlemsstaten der den har tillatelse. I tillegg må medlemsstaten kreve at en kredittinstitusjon alltid har sitt hovedkontor i sin hjemstat, og at den faktisk utøver virksomhet der.’

Likeledes vil det kunne gripes inn hvis den lovgivningen som foretaket måtte bli underlagt som følge av flyttingen eller fusjonen ikke oppfyller de kravene som er oppstilt i det aktuelle særdirrektivet med tanke på kapital og andre soliditetskrav. Det samme gjelder manglende gjennomføring av eventuelle harmoniserte reg-

ler for avvikling av foretaket, herunder i tilfelle insolvens. Videre vil det måtte skje en vurdering av om tilsynsarbeidet i det aktuelle landet blir gjennomført i samsvar med de minimumsstandarder som er bestemt at skal gjelde innen EØS-området for tilsyn med slik virksomhet, og at det kan etableres et tilstrekkelig samarbeid mellom Kredittilsynet og tilsynsmyndighetene i det aktuelle landet.»

Tilsynet mener forståelsen av hva som omfattes av begrepet «offentlighetens interesser» også må avgrenses i forhold til kunder og andre kreditorets rettslige forhold. Om hvorvidt begrepet bare dekker mer overordnede samfunnsmessige hensyn skriver det:

«Kredittilsynets finner spørsmålet særlig aktuelt i tilfeller fusjon eller flytting fører til at den sikringsordningen som gjaldt da kundeforholdet ble etablert blir redusert eller bortfaller i sin helhet. Etter Kredittilsynets syn vil det kunne være vanskelig å nekte flytting eller fusjon dersom foretakets kunder blir dekket under sikringsordninger som oppfyller fastsatte minstekrav innen EØS-området, selv om disse skulle gi en dårligere dekning enn norsk ordning. Dette gjelder også i tilfeller kundene mister en sikringsordning fordi det nye landets lovgiving ikke oppstiller krav om en slik ordning, for eksempel for forsikringsselskaper.

Dersom det ikke inntas bestemmelser i SE-loven eller særlovgivningen som pålegger en særlig informasjonsplikt knyttet til endringer eller bortfall i sikringsordninger som følge av fusjon eller flytting, i samsvar med forslaget i punkt 2 foran, antar Kredittilsynet at hensynet til 'offentlighetens interesser' innebærer at det vil være en adgang for Finansdepartementet til å oppstille vilkår eller gi pålegg for å sikre at foretakets kunder blir gjort særlig kjent med denne konsekvensen av at foretaket flytter eller fusjonerer. Det samme gjelder adgangen til å pålegge foretaket å gi kundene en adgang til å si opp kontraktsforholdet selv om ikke en slik oppsigelsesadgang følger av avtalen, herunder at slik fristillelse skal kunne skje uten omkostninger for kunden, (jf. punkt 2 foran).

Når det gjelder ivaretagelse av andre forhold enn kundenes forhold til eventuelle sikringsordninger, antar Kredittilsynet at en vil måtte være tilbakeholden med å nekte eller å gripe inn mot en fusjon eller flytting.

Et annet spørsmål er imidlertid om kundene, uavhengig av en eventuell inngripen fra Finansdepartementet, selv kan nekte å 'bli overført' til et annet lands/regime. En flytting eller fusjon av foretaket vil kunne få følger ut fra et kontraktsrettlig grunnlag, eller at privatrettslige virkninger følger av gjeldende lovgiving. Der-

som fusjonen eller flyttingen gir kundene og andre kreditorer en oppsigelsesadgang, og denne adgangen benyttes i så stor utstrekning at foretakets virksomhet og soliditet påvirkes i vesentlig grad, vil dette forhold i seg selv kunne være av betydning for vurderingen av om foretaket skal gis tillatelse til fusjon eller for muligheten til å få konsesjon i det landet det er tenkt flyttet til.»

Finansdepartementet har følgende merknad til den situasjonen at et norsk allmennaksjeselskap deltar i etableringen av et utenlandsk SE-selskap ved fusjon:

«I de tilfeller hvor det nystiftede SE-selskapet blir plassert i et annet land og således blir underlagt en annen lovgivning enn den norske, reiser imidlertid den samme problemstillingen seg som ved flytting av et norsk SE-selskap til utlandet. Det synes ikke som om problemstillingen knyttet til flytting ut av landet som følge av en fusjon har vært vurdert ved fastsettelsen av bestemmelsene i allmennaksjeloven kapittel 13. Etter Finansdepartementets vurdering bør det vurderes å innføre et sterkere vern for kreditorer og andre rettighetshavere i disse tilfellene enn hvor det nystiftede selskapet plasseres i Norge og norsk lovgivning forblir avgjørende for kreditorer og rettighetshaveres rettstilling. Justisdepartementet oppfordres med dette til å se nærmere på denne problemstillingen, jf. også våre merknader i punktet om flytting over.»

Departementets forslag til § 5 om stiftelse ved fusjon er i samsvar med forslaget i høringsnotatet, likevel slik at det i første ledd nå er tydeliggjort at også regler om fusjon i særlovgivningen kommer tilsvarende til anvendelse. Denne bestemmelsen gjelder uavhengig av om det nystiftede SE-selskapet skal ha hovedkontor i Norge eller i en annen EØS-stat.

Departementet foreslår i tråd med høringsnotatet at det ikke tas inn noen generell regel om innsigelsesadgang. De inngrepshjemler som ellers gjelder ved fusjon, vil også komme til anvendelse ved stiftelse av et SE-selskap ved fusjon. Dette er særlig aktuelt i forhold til finanslovgivningen, jf. blant annet forretningsbankloven § 31, forsikringsvirksomhetsloven § 3–6 og finansieringsvirksomhetsloven §§ 2a-14 og 3–6. Disse bestemmelsene er generelt formulert og overlater etter ordlyden en betydelig grad av skjønn til vedkommende myndighet. Departementet legger imidlertid til grunn at de vil bli praktisert innenfor de rammer som følger av SE-forordningen, jf. lovutkastet § 2 første ledd. En særskilt begrensning knyttet til kriteriet «offentlighetens interesse», jf. SE-forordningen artikkel 19,

må på denne bakgrunn anses som overflødig. Departementet slutter seg ellers til Finansdepartementets uttalelse om innholdet i begrepet «offentlighetens interesse» i forhold til selskaper som driver virksomhet etter finanslovgivningen. Når det gjelder regler til beskyttelse av kunder i selskaper etter finanslovgivningen, vises til punkt 5.3.3 og forslaget om endring av sparebankloven § 47, forretningsbankloven § 31 og forsikringsvirksomhetsloven §§ 3–6 og 10–1.

Når det gjelder forholdet mellom Kredittilsynets kompetanse og Finansdepartementets kompetanse, vil departementet bemerke at Foretaksregisterets oppgave er å kontrollere de selskapsrettslige sidene for henholdsvis de deltakende selskapene, jf. artikkel 25 nr. 2 og det nystiftede selskapet, jf. artikkel 26. Hvis fusjonen krever godkjenning av en annen offentlig myndighet etter lovforslaget § 5 første ledd, virker det naturlig å legge til grunn at slik godkjenning må foreligge før Foretaksregisteret kan utstede attest etter vedkommende bestemmelse, jf. også Finansdepartementets syn på denne problemstillingen.

4.2 Stiftelse av et SE-holdingselskap

Om denne stiftelsesformen og forholdet til norsk rett het det i *høringsnotatet* (punkt 4.2.2 s. 10):

«Et SE-selskap kan også stiftes som et holdingselskap, jf. forordningen artikkel 2 nr. 2. Minst to av selskapene som tar initiativ til stiftelsen, må høre under to forskjellige medlemsstaters lovgivning. Selskaper som nevnt i vedlegg II til forordningen kan delta. I Norge vil det si både aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper. Nærmere regler om fremgangsmåten ved stiftelse av et SE-holdingselskap er nedfelt i artiklene 32 til 34.

Forordningen inneholder ingen legaldefinisjon av begrepet 'holdingselskap'. Artikkel 32 nr. 2 siste punktum krever imidlertid at holdingselskapet skal ha minst 50 % av stemmene i hvert av datterselskapene.»

Om behovet for særskilte regler til vern av mindretallsaksjeeiere, kreditorer og arbeidstakere het det videre (punkt 4.2.2 s. 10 – 11):

«I likhet med det som gjelder ved flytting og fusjon, åpner forordningen i artikkel 34 for at en medlemsstat kan 'vedta bestemmelser beregnet på å sikre beskyttelse for mindretallsaksjeeiere som går imot operasjonen, kreditorer og arbeidstakere'.

Aksjeeiere som går imot opprettelsen av

holdingselskapet, kan etter forordningen ikke tvinges til å bytte om sine aksjer med aksjer i holdingselskapet. Utover dette inneholder forordningen ingen særskilte regler til beskyttelse av minoritetsaksjonærer. Det gjør heller ikke allmennaksjeloven. Departementet legger etter dette til grunn at det heller ikke er behov for særskilte regler til beskyttelse av minoritetsaksjonærer når holdingselskapet er et SE-selskap.

Når det gjelder beskyttelse av kreditorer og arbeidstakere, går departementet heller ikke inn for særskilte regler. Det er det samme selskapet som er deres debitor/arbeidsgiver også etter opprettelsen av holdingselskapet, med mindre noe annet blir avtalt.

Spesiallovgivningen inneholder en rekke bestemmelsen om konsernforhold, se for eksempel finansieringsvirksomhetsloven og børsloven. Departementet legger til grunn at disse bestemmelsene kommer tilsvarende til anvendelse så langt de passer der morselskapet er et SE-selskap.»

Kredittilsynet peker på at dersom holdingselskapet skal drive finansiell virksomhet, krever dette konsesjon fra Finansdepartementet eller tilsynet.

Departementet fremmer et forslag i overensstemmelse med det som ble lagt frem i høringsnotatet. Det synes ikke å være behov for særskilte regler om denne stiftelsesformen i SE-loven.

4.3 Stiftelse av et SE-datterselskap

Om stiftelse av et SE-datterselskap het det følgende i *høringsnotatet* punkt 4.2.3 s. 11:

«Regler om denne stiftelsesformen følger av forordningen artikkel 2 nr. 3 og artikkel 35 og 36. Artikkel 2 nr. 3 bestemmer at et SE-datterselskap kan stiftes av alle selskaper som omfattes av EF-traktaten artikkel 48 annet ledd, jf. EØS-avtalen artikkel 34 annet ledd som lyder:

‘Ved selskaper skal forstås selskaper i sivil- eller handelsrettslig forstand, herunder også kooperative selskaper, samt andre juridiske personer i offentlig- eller privatrettslig forstand, unntatt dem som ikke driver ervervsmessig virksomhet.’

Minst to av selskapene som skal stifte SE-selskapet, må høre under forskjellige medlemsstats lovgivning, eller ha et datterselskap som hører under en annen medlemsstats lovgivning eller en filial i en annen medlemsstat.

For øvrig skal datterselskapet stiftes i henhold til de nasjonale regler som gjelder for stiftelse av et datterselskap. Her vil det si allmennaksjeloven og eventuelle andre regler som måt-

te komme til anvendelse, for eksempel regler om stiftelse av finansielle foretak.»

Kredittilsynet peker på at dersom datterselskapet skal drive finansiell virksomhet, krever dette konsesjon fra Finansdepartementet eller tilsynet.

Departementets forslag er i samsvar med forslaget som ble fremsatt i høringsnotatet. Denne stiftelsesformen foranlediger etter departementets syn ikke noen særskilte regler i SE-loven.

4.4 Omdanning av et allmennaksjeselskap til SE-selskap

I *høringsnotatet* ble denne stiftelsesformen og forholdet til norsk rett beskrevet slik (punkt 4.2.4 s. 11 – 12):

«Den siste formen for stiftelse av et SE-selskap er ved omdanning av et allmennaksjeselskap som har sitt forretningskontor og hovedkontor i en medlemsstat, og som i minst to år har hatt et datterselskap som hører under en annen medlemsstats lovgivning, jf. artikkel 2 nr. 4.

Omdanning er nærmere regulert i artikkel 37. Beslutningen skal treffes av generalforsamlingen og være gjennomført i en medlemsstat før selskapet kan flytte til en annen medlemsstat.

Allmennaksjeloven kapittel 15 har særskilte regler om omdanning, men bare om omdanning fra allmennaksjeselskap til aksjeselskap. Departementet foreslår en regel om at disse reglene skal supplere forordningens regler så langt de passer, jf. lovutkastet § 5.

I artikkel 37 nr. 8 åpnes det for at en medlemsstat kan sette som vilkår for omdanning at ‘det organ i selskapet som skal omdannes der arbeidstakernes innflytelse er organisert, med kvalifisert flertall eller enstemmighet har gitt sin tilslutning’. En slik vetorett for enkeltmedlemmer eller en minoritet av styret eller bedriftsforsamlingen er ukjent etter allmennaksjeloven, som altså ikke har noen tilsvarende ordning ved forskjellige selskapsrettslige omorganiseringer som berører de ansatte. Departementet foreslår etter dette at man ikke benytter adgangen etter artikkel 37 nr. 8.»

Næringslivets Hovedorganisasjon er enig i at adgangen i artikkel 37 nr. 8 til å gi særskilte nasjonale regler, ikke bør utnyttes.

Finansforbundet mener derimot at denne adgangen bør utnyttes, og viser til behovet for

«... å styrke arbeidstakernes innflytelse ved en beslutning om et selskap skal omdannes til et europeisk selskap.»

Kredittilsynet setter spørsmålsteget ved om det burde vært et krav om særskilt tillatelse til å gjennomføre omdanningen, men kommer til at det ikke fremstår som nødvendig. Fra høringsuttalelsen siteres:

«Kredittilsynet kan ikke se at det skulle være behov for konsesjonsplikt knyttet til omdanning i de tilfeller det foretaket som ønsker å bli et SE-selskap tidligere har vært organisert som aksjeselskap eller allmennaksjeselskap. Tilsvarende vil tillatelse til å yte investeringstjeneste etter verdipapirhandelloven kunne videreføres av det 'nye' selskapet (forutsatt at de alminnelige vilkårene fortsatt er innfridde). SE-selskapet vil fortsatt være underlagt tilnærmet samme lovregulering. Foretakets virksomhet vil ikke bli vesentlig berørt av at det skjer en omdanning til SE-selskap. Foretakets kunder og andre kreditorer vil ikke ha samme behov for beskyttelse av sine interesser som i tilfeller der kredittforeninger, gjensidig selskap eller sparebanker omdannes til aksjeselskap eller allmennaksjeselskap, jf. omdanningsreglene i finansieringsvirksomhetsloven kapittel 2 del III (§§ 2–18 flg). Kredittilsynet finner det vanskelig å se hvilke vurderinger som skulle vært sentrale for myndighetene i behandlingen av søknader om omdanning fra aksjeselskap eller allmennaksjeselskap til SE-selskap. Selv om det ikke kreves en særskilt tillatelse til omdanningen som sådan, vil det likevel være en viss kontrollmulighet gjennom andre tillatelser som må innhentes, for eksempel det generelle kravet om at vedtektsendringer skal godkjennes av Kredittilsynet.»

Departementet fremmer et forslag i overensstemmelse med det som ble lagt fram i høringsnotatet.

En har forståelse for Finansforbundets merknad. Det er andre regler som gjelder for arbeidstakernes innflytelse i et SE-selskap enn i et allmennaksjeselskap, jf. SE-direktivet som det tas sikte på å

gjennomføre i norsk rett ved en forskrift hjemlet i SE-loven § 3. Ved omdanning skal likevel de samme reglene gjelde, jf. følgende sitat fra Arbeids- og administrasjonsdepartementets høringsbrev 3. juni 2004 punkt 2.5.2.1 s. 5:

«Direktivet gir anvisning på en metode som skal anvendes slik at den rett til representasjon arbeidstakerne hadde i det eller de selskaper de kom fra, videreføres i SE-selskapet. Det er et grunnleggende prinsipp at arbeidstakernes rettigheter ikke skal reduseres ved opprettelsen av SE-selskapet. Dette prinsippet om videreføring av rettighetene er også kalt for 'før-etter'-prinsippet.

Prinsippet kommer klart til uttrykk i direktivets bestemmelser om forhandling om inngåelse av avtale om arbeidstakernes medbestemmelse. Hovedregelen er at den beste ordningen for representasjon som alle eller en del av arbeidstakerne var omfattet av før SE-selskapet ble opprettet skal videreføres i SE-selskapet. Unntak fra dette kan gjøres dersom et særlig krav til flertall er oppfylt. Dersom SE-selskapet stiftes ved omdanning skal arbeidstakernes rett til informasjon, drøfting og representasjon videreføres uavkortet. Prinsippet gjelder tilsvarende i standardbestemmelsene som kommer til anvendelse når partene ikke bruker muligheten til å inngå avtale om arbeidstakernes medbestemmelse.»

Når det gjelder uttalelsen fra Kredittilsynet om tillatelse til å kunne gjennomføre en omdanning, vil departementet bemerke at SE-forordningen uttømmende regulerer adgangen til å gi særskilte regler for SE-selskaper. Dersom det skulle vise seg å være behov for å kreve konsesjon i forbindelse med omdanning til et finansielt SE-selskap, må det heller gjøres i sektorlovgivningen og med virkning også for omdanning til allmennaksjeselskap, jf. SE-forordningen artikkel 9 nr. 1 bokstav c ii.

5 Registrering og flytting av et europeisk selskap

5.1 Norske SE-selskaper

Et SE-selskap skal ha forretningskontor i samme stat som hovedkontoret, jf. forordningen artikkel 7 første punktum. Er dette i Norge, skal selskapet regnes som norsk og være registrert i Foretaksregisteret på samme måte som allmennaksjeselskaper, jf. foretaksregisterloven § 1–2 og allmennaksjeloven § 2–2 første ledd nr. 3.

Forordningen artikkel 7 annet punktum gir den enkelte medlemsstaten anledning til å lovfeste også et krav om at hovedkontoret og forretningsstedet skal være på samme sted i medlemsstaten, jf. artikkel 7 annet punktum. I *høringsnotatet* ble dette omtalt slik (punkt 4.1.1 s. 6):

«Det følger av foretaksregisterloven § 1–2 at et foretak med hovedkontor i Norge skal være registrert i Foretaksregisteret. Videre følger det av allmennaksjeloven § 2–2 første ledd nr. 3 at selskapet skal ha sitt forretningskontor i en kommune i riket. Noe ytterligere krav om samlokalisering er det ikke. Departementet foreslår heller ikke at det skal gjelde et slikt krav for SE-selskaper.»

SE-forordningen pålegger en medlemsstat å foreta inngrep ved manglende overholdelse av kravet til at forretningskontor og hovedkontor skal ligge i samme stat. Fra *høringsnotatet* siteres (punkt 3.2 s. 4 – 5):

«Etter artikkel 64 nr. 1 skal en medlemsstat treffe de nødvendige tiltak for å pålegge et SE-selskap å bringe forholdene i samsvar med kravet i artikkel 7. Manglende overholdelse skal lede til at selskapet blir avvirket, jf. artikkel 64 nr. 2. Etter artikkel 64 nr. 3 skal medlemsstaten fastsette en klageordning («set up a judicial remedy» etter den engelske versjonen av forordningen) for overprøving av avgjørelsen. Et rettsmiddel som brukes mot tiltak innledet i medhold av artikkel 64 nr. 1 og 2, skal ha oppsettende virkning.

Oppløsning og avvikling av allmennaksjeselskaper kan ved kjennelse besluttes av tingretten etter nærmere regler i allmennaksjeloven §§ 16–15 flg. Departementet er av den oppfatning at en tilsvarende fremgangsmåte overfor et SE-selskap som unnlater å overholde kravet i forordningen artikkel 7, vil være en tilfredsstillende

oppfyllelse av kravet i artikkel 64 nr. 1 og 2. Denne løsningen forutsetter at allmennaksjeloven §§ 16–15 til 16–18 gis tilsvarende anvendelse for et SE-selskap som unnlater å etterkomme et varsel fra Foretaksregisteret om at kravene i forordningen artikkel 7 ikke er oppfylt. Det må dessuten lovfestes at et kjøremål over en slik kjennelse skal ha oppsettende virkning. En lovbestemmelse om dette er tatt inn i lovutkastet § 7.

Allmennaksjelovens regler om tvangsoppløsning gjelder overtredelser som Foretaksregisteret eller Regnskapsregisteret blir kjent med fordi overtredelsen gjelder registreringspliktige forhold. Forordningens artikkel 7 pålegger SE-selskapet å ha hovedkontor i samme medlemsstat som forretningskontoret. For at Foretaksregisteret skal kunne utføre sine oppgaver etter den foreslåtte § 7 i loven, antar departementet at det kan være behov for en regel om at opplysninger om selskapets hovedkontor også skal registreres i Foretaksregisteret. Forslag til en slik bestemmelse er tatt inn i forslaget til endring av foretaksregisterloven § 3–1 b.

I lovutkastet § 7 tredje ledd er Foretaksregisteret utpekt som rette myndighet etter forordningen artikkel 64 nr. 4.»

Brønnøysundregistrene er enig i at Foretaksregisteret bør være kompetent myndighet etter forordningen artikkel 64.

Kredittilsynet peker på at såfremt et SE-selskap er norsk, vil aksjene

«... være omfattet av definisjonen av omsettelige verdipapirer i verdipapirhandelloven § 1–2 annet ledd nr. 1, jf. tredje ledd nr. 1. Oppfatningen er at det ikke er grunn til å foreta en nærmere presisering i ordlyden om at SE-aksjer vil være omsettelige verdipapirer. At SE-aksjer omfattes av definisjonen, vil således utløse rettsvirkninger som for andre omsettelige verdipapirer. Dette vil blant annet innebære at SE-aksjer vil kunne børsnoteres, jf. børsloven § 5–6 og at offentlige tilbud av SE-aksjer vil kunne utløse prospektkrav, jf. verdipapirhandelloven § 5–1. Tilbudsplikten etter verdipapirhandelloven § 4–1 første ledd er knyttet til erverv av aksjer i et 'norsk selskap'. Finansdepartementet viser til at dersom hovedkontoret til et SE-selskap legges til Norge, vil det kunne defineres som et norsk selskap som nevnt i verdipapirhandelloven

§ 4–1 første ledd. I tillegg vil verdipapirhandelens alminnelige adferdsregler komme til anvendelse på børsnoterte SE-aksjer, for eksempel forbudet mot misbruk av innsideopplysninger i § 2–1, forbudet mot kursmanipulasjon i § 2–6 og meldeplikt- og flaggebestemmelsene i hhv. §§ 3–1 og 3–2.»

Om adgangen til å gripe inn overfor finansielle foretak ved manglende overholdelse av SE-forordningen artikkel 7, uttaler *Kredittilsynet*:

«Kredittilsynet har merket seg lovforslaget § 7 om oppløsning og avvikling av SE-selskaper, men legger til grunn at de særlige avviklingsreglene som gjelder for finansinstitusjoner uansett vil gjelde.

Det kunne vært et spørsmål om det er behov for å klargjøre at de særlige reglene som gjelder ved avvikling av finansinstitusjoner, herunder samtykkekrav, vil komme foran SE-loven. Det samme gjelder bestemmelsene om offentlig administrasjon av banker og forsikrings-selskaper m.m. Etter Kredittilsynet oppfatning reiser imidlertid ikke lovforslaget andre spørsmål enn de som måtte allerede måtte foreligge etter gjeldende rett til forholdet mellom de nevnte bestemmelsene i særlovgivningen og allmennaksjelovens §§ 16–15 til 16–18 (og tilsvarende bestemmelser i aksjeloven). Kredittilsynet legger til grunn at dette er vurdert, og at Justisdepartementet deler Kredittilsynets oppfatning.»

Regler til gjennomføring av forordningen artikkel 64 er tatt inn i lovforslaget § 8 i samsvar med forslaget i høringsnotatet.

Departementet legger ellers til grunn at aksjer i SE-selskaper skal behandles på samme måte som aksjer i allmennaksjeselskaper. Dette følger av den generelle hovedregelen om at et SE-selskap er underlagt de samme regler som allmennaksjeselskaper, jf. SE-loven § 2 første ledd annet punktum.

At reglene om avvikling av finansinstitusjoner mv. vil gjelde for SE-selskaper som driver virksomhet etter den aktuelle særlovgivningen, følger også av den nevnte bestemmelsen i lovforslaget, jf. Kredittilsynets uttalelse. Det vil kunne skape usikkerhet om forholdet mellom regelverkene dersom enkelte bestemmelser i særlovgivningen også presiseres i SE-loven, mens de resterende krav etter særlovgivningen skal følge av den generelle henvisningen i SE-loven § 2. Lovtekniske hensyn tilsier etter departementets syn at man rendyrker det prinsippet at særlovgivningens krav holdes utenfor SE-loven, med mindre SE-selskaper reiser særlige spørsmål som ikke kan løses gjennom den alminnelige henvisningen til reglene for allmennaksjeselskaper.

5.2 Registrering og kunngjøring av et SE-selskap

Et norsk SE-selskap skal registreres, og registreringen skal kunngjøres etter reglene i foretaksregisterloven – på lik linje med norske allmennaksjeselskaper. Bakgrunnen for forslaget og nærmere regler om gjennomføringen av dette ble omtalt slik i *høringsnotatet* (punkt 3.1 s. 4):

«Artikkel 12 krever i nr. 1 at SE-selskaper skal registreres i det nasjonale registeret som er utpekt av statens lovgivning etter artikkel 3 i første selskapsdirektiv (68/151/EØF). I Norge er det Foretaksregisteret. Offentliggjøring i henhold til forordningen ifølge artikkel 13 skal skje etter nasjonale regler om dette. I Norge vil det si kunngjøring etter reglene i lov 21. juni 1985 nr. 78 om registrering av foretak (foretaksregisterloven) § 6–2. Forordningens regler om offentliggjøring av opplysninger gjelder først og fremst flytting av selskapet (i artikkel 8 nr. 2 og nr. 12) og ulike forhold i forbindelse med stiftelsen i avdeling II. For øvrig vil de nasjonale reglene om registrering også gjelde for SE-selskaper, jf. artikkel 9.

Registrering av SE-selskaper og sletting av slik registrering skal i tillegg offentliggjøres i De Europeiske Fellesskaps Tidende, jf. artikkel 14. I denne offentliggjøringen skal det opplyses om selskapets navn, registreringsnummer, registreringsdato og -sted, forretningskontor og virksomhet samt sted og dato for offentliggjøringen og opplysninger om hvor det er offentliggjort i medhold av artikkel 13. Flytting av forretningskontoret skal offentliggjøres på samme måte. Offentliggjøringen etter artikkel 14 er bare til orientering. Rettsvirkninger følger kun av offentliggjøring i henhold til nasjonal lovgivning.

Registrering av opplysninger utover det som følger av foretaksregisterloven, foreslås tatt inn i loven, jf. forslaget om endring av foretaksregisterloven § 2–1 og forslaget om en ny § 3–1 b i denne loven. Det samme gjelder kunngjøringsplikten som følger av artikkel 14, jf. forslaget om endring av foretaksregisterloven § 6–2.»

Ingen *høringsinstanser* har merknader til dette.

Departementet fremmer et lovforslag i overensstemmelse med det som ble foreslått i høringsnotatet, jf. forslaget om endringer i foretaksregisterloven i lovforslaget § 14 nr. 4.

5.3 Flytting av et SE-selskap

5.3.1 Generelt

Et SE-selskap skal kunne flytte hovedkontor og forretningssted til en annen EØS-stat uten å måtte gå veien om oppløsning og nystiftelse. Et SE-selskap som flytter hit, blir et norsk SE-selskap og skal følge norsk rett. Justisdepartementet foreslo i *høringsnotatet* at kompetent myndighet til å utstede attest som «bekrefter fullføringen av alt arbeid med dokumenter og formaliteter før flytting», jf. SE-forordningen artikkel 8 nr. 8, skulle være Foretaksregisteret.

Brønnøysundregistrene er enig i at Foretaksregisteret bør være kompetent myndighet etter SE-forordningen artikkel 8.

Hvilke konsekvenser en flytting vil få for de særskilte konsesjonskravene som gjelder for finansielle foretak, kommenterer *Kredittilsynet* slik:

«Norsk finanslovgivning er utformet slik at det oppstår konsesjonsplikt for foretak som driver slik virksomhet her i riket, med mindre det er gjort unntak fra konsesjonsplikten for eksempel gjennom meldepliktsreglene ved filial og grensekryssende. Plikten til å innhente konsesjon påhviler den som driver virksomheten, og gjelder uavhengig av organisasjonsform. For *Kredittilsynet* fremstår det som klart at konsesjonsreglene i de ulike særlovene derfor kommer til anvendelse også i tilfeller der et SE-selskap, som har konsesjon til å drive finansiell virksomhet i et annet EØS-land, ønsker å flytte sitt forretningskontor til Norge og derved etablerer seg selskapsrettslig direkte i Norge.»

Kredittilsynet peker samtidig på at konsesjoner kan falle bort ved flytting fra Norge:

«Når det gjelder tillatelse til å yte investerings-tjenester etter verdipapirhandelloven § 7–1 er det etter *Kredittilsynets* oppfatning klart at konsesjonen annulleres hvis et norsk SE-selskap flytter sitt forretningskontor til et annet EØS-land, jf. lovens § 7–2 andre ledd nr. 1 som forutsetter at virksomheten utøves fra Norge. Betrakningen blir den samme som når et norsk verdipapirforetak 'filialiseres', dvs. omdannes fra et allmennaksjeselskap (eventuelt kredittinstitusjon) til en filial av et utenlandsk foretak.»

Departementet har i samsvar med det som ble foreslått i *høringsnotatet*, tatt inn i § 7 tredje ledd et forslag om at Foretaksregisteret er kompetent myndighet etter forordningen artikkel 8 nr. 8.

SE-forordningen åpner for at en stat kan gi særskilte regler til vern av mindretallsaksjeeiere, kreditorer og offentlige interesser dersom SE-selskapet

flytter. Flytteadgangen etter forordningen bygger på et kontinuitetsprinsipp som innebærer at det nye selskapet ses som en fortsettelse av det gamle selskapet, tilsvarende allmennaksjelovens regler om fusjon og fisjon. I *høringsnotatet* fant departementet det derfor naturlig å ta utgangspunkt i reglene om fusjon ved vurderingen av om disse gruppene burde gis et særskilt vern hvis SE-selskapet flytter, se nedenfor.

5.3.2 Særskilte regler til vern av mindretallsaksjeeiere

Spørsmålet om det bør gis særskilte regler til vern av mindretallsaksjeeiere ved flytting, ble behandlet slik i *høringsnotatet* (punkt 4.1.2 s. 6 – 7):

«I artikkel 8 nr. 5 åpner forordningen for at en medlemsstat kan 'vedta bestemmelser med sikte på å sikre hensiktsmessig beskyttelse for mindretallsaksjeeiere som går imot flyttingen'.

Forordningen inneholder regler som skal sikre at de berørte interessene ivaretas i forbindelse med flyttingen. For så vidt gjelder aksjeeierne, er disse på sentrale punkter sammenfallende med den løsningen som følger av allmennaksjelovens regler om fusjon, se for eksempel reglene om informasjon om flytteplanen til aksjeeierne, jf. forordningen artikkel 8 nr. 2 og 4 sammenholdt med reglene i allmennaksjeloven § 13–12 første ledd. Etter begge regelsett kreves det videre at generalforsamlingens beslutning treffes med flertall som for vedtektsendring, se forordningen artikkel 8 nr. 6 jf. artikkel 59 sammenholdt med allmennaksjeloven § 13–3 annet ledd første punktum.

Det ligger likevel i sakens natur at aksjeeiere kan oppleve flytting som mer inngripende enn fusjon. Flytting innebærer at selskapet blir underlagt en annen medlemsstats lovgivning. Det kan dessuten føre til at selskapet ikke lenger kommuniserer med aksjeeierne på norsk, men for eksempel på gresk. Mulige tiltak for å beskytte minoritetsaksjonærene kunne for eksempel være å innføre et enda strengere flertallskrav eller en rett for aksjonærene til å tre ut av selskapet. Slike virkemidler kan imidlertid gjøre det vanskelig for et selskap å flytte, noe som igjen er i strid med formålet med forordningen.

Departementet foreslår ikke særskilte regler til vern av minoritetsaksjeeierne ved flytting, men vil gjerne ha *høringsinstansenes* synspunkter om dette.»

Norges Autoriserte Regnskapsføreres Forening skriver:

«Sett hen til formålet med forordningen er vi i NARF positive til at det ikke skal stilles særlige

vilkår ved flytting av SE-selskap kun for å ivareta mindretallsaksjonærene. Etter vår vurdering vil en slik type mindretallsbeskyttelse motarbeide formålet med forslaget samt at denne type regler vil kunne gi mindretallsaksjeeierne for stor makt, på bekostning av flertallsaksjonærene og med hensyn til hva som er til beste for SE-selskapet. Vi i NARF mener derfor at mindretallsaksjeeierne ikke bør gis noen utvidet rett til å motsette seg selve flyttingen. Derimot er det viktig at alle aksjeeiere, inklusive mindretallsaksjonærene, får alle opplysninger om konsekvensene ved en forestående flytting slik at aksjonærene har best mulig forutsetninger for å vurdere dette.

[...]

For å på best mulig måte ivareta alle aksjonærenes interesser også i fremtiden mener vi i NARF at det bør stilles som et absolutt krav til et SE-selskap som flytter, at selskapet også i fremtiden er pliktig til å utgi all informasjon som skal til aksjonærene på det språk som gjaldt på SE-selskapets opprinnelige forretningsadresse. Vår begrunnelse for å pålegge SE-selskapet denne plikten er at aksjonærene ikke skal føle seg forbigått eller 'skjøvet' bort fra selskapet ved at selskapet flytter til et land der språket gjør informasjonen fra selskapet utilgjengelig.»

Også *Den Norske Advokatforening* peker på behovet for særskilte regler til vern av mindretallsaksjeeiere i visse situasjoner:

«Etter Advokatforeningens syn ligger en av hovedfordelene med etablering av et SE-selskap i muligheten til å flytte registreringen av selskapet til en annen nasjonalitet uten at man behøver å foreta formell oppløsning av selskapet. Etter Advokatforeningens syn er det derfor på den ene side viktig å utforme implementeringsreglene på en slik måte at denne fordelene ikke forsvinner i detaljer som skal sikre minoritetsvern eller kreditorvern. De ulemper som manglende vern i så måte innebærer er således noe man må ta i betraktning når man vurderer å tre inn som minoritetsaksjonær i et SE-selskap, eller yte lån til slikt selskap.

Situasjonen vil imidlertid kunne stille seg annerledes for minoritetsaksjonærene dersom man deltar i et selskap som i utgangspunktet ikke er et SE selskap, men som siden blir det. Er forholdet derimot at et etablert allmennaksjeselskap skal omdannes til SE og deretter flyttes, for eksempel gjennom fusjon som overdragende selskap, vil minoritetsaksjonærene bli stillet overfor en helt annen struktur en den man i sin tid gikk inni, og uten reell mulighet til å påvirke prosessen. I slike tilfelle må det foretas en avvei-

ning mellom forholdet til minoritets- og majoritetsaksjonærene og det kan være nærliggende å vurdere bruk av muligheten til å beskytte minoritetene i henhold til den adgang som foreligger etter forordningens art 8.5 og 24.2.

På denne bakgrunn mener Advokatforeningen at det bør vurderes særlige regler til beskyttelse av minoritetsaksjonærene ved flytting over landegrensene gjennom omdanning eller fusjon der det norske selskapet er overdragende, for eksempel ved innløsning av mindre aksjeposter. Grensen for slike aksjeposter til protesterende minoriteter som for eksemplet bør kunne kreves innløst bør likevel ikke være for høy. Det erkjennes dog at en slik regel må vurderes nøye og at forslaget åpner for en rekke vurderinger. Advokatforeningen forutsetter derfor at et forslag om en slik regel i seg selv bør gjøres gjenstand for høring. – Dersom slike regler ikke innføres vil det være naturlig å anta at en del selskaper selv vil vedtektsbestemme begrensninger for flytting til annet land ved omdanning eller fusjon og eventuelt andre regler til beskyttelse av aksjonærene. Det forutsettes at regelverket ikke er til hinder for etablering av slike vedtektsfestede begrensninger med eventuelt høyere flertallskrav for endring, jfr allmennaksjeloven § 5–18 (3).»

Kredittilsynet mener samme løsning på denne problemstillingen bør velges for alle selskaper – også finansielle SE-selskaper, men tar ikke stilling til hva reglene bør gå ut på.

Departementet har under en viss tvil ikke tatt inn i lovforslaget særskilte regler om beskyttelse av mindretallsaksjeeiere hvis SE-selskapet flytter. Som påpekt i høringsnotatet, kan slike regler komme i strid med hovedformålet i forordningen, som er å legge til rette for at selskaper kan flytte på tvers av landegrensene uten hinder av regler i nasjonal lovgivning. Det virker også uklart hvor langt man kan gå i å gi regler i nasjonal lovgivning som effektivt beskytter mindretallsaksjeeiere ved flytting av selskapet. I fortalen punkt 24 i forordningen heter det at beskyttelsen bør ligge innenfor rimelige grenser. Hva som kan anses «rimelig» i en slik sammenheng, er ikke opplagt. Når det gjelder forslaget fra Norges Autoriserte Regnskapsføreres Forening om at SE-selskapet skal ha plikt til å fortsette å informere på språket som selskapet opprinnelig brukte, vil departementet vise til at forordningen artikkel 8 nr. 5 neppe gir adgang til å stille et slikt generelt krav. Det er heller ikke gjort i Danmark, Finland eller Sverige. Ut fra dette foreslår ikke departementet noen regel om informasjon på norsk språk etter at SE-selskapet har flyttet sitt hovedsete til en annen stat.

5.3.3 Særskilte regler til vern av kreditorer

Behovet for særskilte regler til vern av kreditorerne ble omtalt i *høringsnotatet* punkt 4.1.2 på s. 7:

«Som et siste ledd i prosessen for selskapet kan flytte, må en domstol, notarius publicus eller en annen kompetent myndighet ha utstedt en attest som bekrefter 'fullføringen av alt arbeid med dokumenter og formaliteter', jf. forordningen artikkel 8 nr. 8. Før en slik attest kan utferdiges, skal selskapet 'bevise at det med hensyn til fordringer som oppstår før offentliggjøringen av flytteplanen, samt interessene til kreditorer og innehavere av andre rettigheter (...) gir tilstrekkelig beskyttelse i samsvar med kravene fastsatt av medlemsstaten der SE-selskapet har sitt forretningskontor før flytting', jf. artikkel 8 nr. 7. En medlemsstat kan velge å utvide denne beskyttelsen til å gjelde også for forpliktelser som er oppstått etter kunngjøringen av flytteplanene, jf. artikkel 8 nr. 2, men før selve flyttingen, jf. artikkel 8 nr. 7 annet ledd.

Kreditorernes krav vil bestå uavhengig av om selskapets forretningskontor flyttes til en annen medlemsstat. Den nye jurisdiksjonen kan likevel ha et dårligere kreditorvern enn det som gjelder etter norsk rett. Språkproblemer og økte geografiske avstander kan også vanskelig gjøre inndringen i praksis.

For å beskytte kreditorer i en slik situasjon foreslår departementet at allmennaksjeloven §§ 13–14 til 13–17 gis tilsvarende anvendelse ved flytting av et SE-selskap, jf. lovutkastet § 6. Det vil i praksis bety at når beslutningen om flytting er truffet, skal beslutningen meldes til Foretaksregisteret etter allmennaksjeloven § 13–14. Foretaksregisteret skal varsle kreditorerne etter reglene i § 13–15, og selskapet må håndtere innsigelser fra kreditorerne slik det kreves etter § 13–16. Når fristen for innsigelser er utløpt, og forholdet til kreditorerne er avklart, skal selskapet gi melding til Foretaksregisteret etter § 13–17. Når Foretaksregisteret har motatt slik melding, kan det utstede attesten etter artikkel 8 nr. 8.

De nevnte bestemmelsene i allmennaksjeloven vil gjelde alle fordringer som er oppstått før kunngjøringen. Således er den særskilte kompetanseregelen i artikkel 8 nr. 7 til en viss grad utnyttet.

Fra det tidspunktet flytting er besluttet foreslår departementet også en bestemmelse som pålegger et SE-selskap å føye «under flytting» til sitt firma på brev, kunngjøringer og andre dokumenter. Forslaget bygger på den tilsvarende bestemmelsen i allmennaksjeloven § 16–5 første ledd som gjelder ved oppløsning av selskapet.»

Det foreslåtte vernet for kreditorer støttes av *Kredittilsynet*. For så vidt gjelder foretak under Kre-

dittilsynets tilsyn, peker tilsynet på følgende behov for særskilte regler:

«Etter Kredittilsynets syn vil imidlertid ikke de alminnelige kreditorvarselsreglene med varsel, sikkerhetsstillelse m.m. etter allmennaksjeloven §§ 13–14 til 13–17 være tilstrekkelig i de tilfellene der flytting av et foretak under Kredittilsynets tilsyn fører til at den sikringsordningen (innskuddsordning for bankinnskudd, sikring for forsikring mv.) som gjaldt da kundeforholdet ble etablert blir redusert eller bortfaller i sin helhet. Slike ordninger er viktige for blant annet kundenes tillit til de aktuelle institusjonene.

Det bør derfor fastsettes regler som sikrer at kundene gjøres særlig oppmerksom på dette forhold, enten i lov om europeiske selskaper eller i særlovgivningen som gjelder for selskaper som driver virksomhet på områder der det er sikringsordninger for kundene.

Etter Kredittilsynets syn bør det i tillegg vurderes om det i disse tilfellene også er behov for å gi kundene en lovfastsatt adgang til å si opp kontraktsforholdet selv om ikke en slik oppsigelsesadgang følger av avtalen eller av gjeldende lovgivning, herunder at slik fristillelse skal kunne skje uten omkostninger for kunden.»

Finansdepartementet har følgende syn på den problemstillingen Kredittilsynet tar opp:

«Etter Finansdepartementets vurdering må det være grunnlag for å kreve at kundene skal omfattes av en tilsvarende sikringsordning etter flyttingen, alternativt at banken må løse ut kunden ved å avslutte avtalen uten at kunden påføres kostnader ved dette. En utenlandsk bank som driver virksomhet i Norge gjennom en filial kan benytte seg av adgangen etter § 2–2 første ledd i lov 6. desember 1996 nr. 75 om sikringsordning for banker og offentlig administrasjon m.v. for finansinstitusjoner (banksikringsloven) til å bli medlem av innskuddsgarantiordningen dersom innskuddsgarantiordningen i bankens hjemland ikke kan anses å gi filialens innskyttere like god dekning som det som følger av den norske banksikringsloven.»

Finansnæringens Hovedorganisasjon bemerker:

«Justisdepartementet foreslår at et SE som har vedtatt å flytte sete, skal tilføre betegnelsen 'under flytting' i all sin korrespondanse. Behovet for et slikt varsel i korrespondansen er utvilsomt til stede, men det bør etter vårt syn vurderes om andre formuleringer kan være mer opplysende. En formulering som 'selskapets forretningskontor er vedtatt flyttet til' vil vel være mer dekkende for de faktiske forhold.»

Departementets lovforslag viderefører de reglene som ble foreslått i høringsnotatet, jf. lovforslaget § 7 første ledd og annet ledd første punktum. Reglene er ment som et supplement til forordningen artikkel 8 nr. 7, jf. hovedregelen i lovforslaget § 2 om forordningens forrang.

Når det gjelder forslaget om at selskapet i sin herunder korrespondanse skal opplyse om at det har vedtatt å flytte, foreslår departementet i likhet med forslaget i høringsnotatet at man skal bruke betegnelsen «under flytting», jf. første ledd. Den er knapp, men oppfylder den tiltenkte varslingsfunksjonen. Spørsmålet er om opplysningsplikten i tillegg bør omfatte kortfattet informasjon om flyttingen. Hvor et selskap flytter, er neppe den eneste opplysningen som er interessant for en kreditor. Trolig vil en kreditor som er interessert i nærmere informasjon, finne det mest tilfredsstillende å få dette direkte fra selskapet.

Når det gjelder sikkerhet for kundens krav mot banker og forsikringsselskaper, herunder sikringsordninger for kundenes innskudd, jf. uttalelsene fra Kredittilsynet og Finansdepartementet, er departementet enig i at det kan være behov for en ytterligere beskyttelse av bankkunder og forsikringskunder enn det som vil følge av henvisningen til allmennaksjelovens fusjonsregler i annet ledd første punktum. Dette er imidlertid et spørsmål som bør vurderes i et bredere perspektiv enn bare i forbindelse med flytting av SE-selskaper. Særregler om beskyttelse av bankkunder og forsikringskunder ved flytting av et SE-selskap ville uansett kunne være problematisk i forhold til SE-forordningen. Etter samråd med Finansdepartementet foreslår departementet for det første at de aktuelle bestemmelsene i finanslovgivningen om at Kongen må godkjenne vedtak om at et selskap skal oppløses eller sluttes sammen med eller overdras til et annet selskap mv., utvides til også å gjelde flytting, jf. forslaget om endring av sparebankloven § 47, forretningsbankloven § 31 og forsikringsvirksomhetsloven §§ 3–6 og 10–1. Før Kongen kan gi et godkjennelsesvedtak, skal foretaket godtgjøre at kundene er gitt skriftlig informasjon om vedtaket og hva det innebærer for deres kundeforhold. Dersom vedtaket innebærer endringer av betydning for kundeforholdet, skal kundene i tillegg gis rett til å si opp avtalen uten kostnader. Foretaket har en særskilt plikt til å informere om denne rettigheten. Kundene skal også gis en rimelig frist for å benytte seg av retten til å si opp den aktuelle avtalen. Ved vedtak om flytting av et SE-selskap som innebærer endringer av betydning for beskyttelsen av kundene i forhold til det som gjelder etter norsk rett, må selskapet etter dette godtgjøre at kundene er informert om sin oppsigel-

sesrett og gitt en rimelig frist for å si opp avtalen. Kongens myndighet til å nekte godkjennelse etter de nevnte bestemmelsene må ligge innenfor de rammer som følger av SE-forordningen.

5.3.4 Særskilte regler til vern av samfunnsinteresser

SE-forordningen artikkel 8 nr. 14 åpner for at medlemsstatene kan lovfeste at «flytting av et forretningskontor som vil føre til endring i lovgivningen som får anvendelse, ikke [skal] tre i kraft dersom vedkommende myndighet i denne medlemsstaten har innsigelser mot flyttingen innen tomånedersfristen nevnt i nr. 6. Slike innsigelser kan bare være basert på offentlighetens interesse». I *høringsnotatet* punkt 4.1.2 på s. 8 ble den nærmere forståelsen av begrepet «offentlighetens interesse» drøftet:

«Det er ikke sagt noe nærmere i forordningen om hvordan begrepet 'offentlighetens interesse' skal forstås. Det er imidlertid nærliggende å se hen til hvordan begrepet er forstått i Rådsforordning (EØF) nr. 2137/85 om europeiske økonomiske foretaksgrupper, se forordningen artikkel 14 nr. 4, hvor det brukes på samme vis som i forordningen om det europeiske selskap. I Ot.prp. nr. 72 (1994 – 95) Lov om europeiske økonomiske foretaksgrupper ved gjennomføring av EØS-avtalens vedlegg XXII nr. 10 (rådsforordning (EØF) nr. 2137/85) (EØFG-loven) under punkt 4.17 på s. 19 uttalte Nærings- og energidepartementet følgende om begrepet:

'Forordningen gir ikke noen nærmere definisjon av begrepet offentlige interesser. Uttrykket er imidlertid ment som en referanse til EØS-avtalens unntaksbestemmelser, jf. artiklene 28 nr. 3, 33, 43 og 112 som bl.a. omhandler unntak av hensyn til 'offentlig moral', 'offentlig orden' og 'offentlig sikkerhet'. Bestemmelsene er etter sin ordlyd snevrere i sitt anvendelsesområde. EF-domstolen har i sin praksis tolket bestemmelsene restriktivt slik at det skal relativt mye til før de kan påberopes. Den enkelte stat står således ikke fritt til å bestemme hva som er å anse som offentlige interesser.'»

Forordningen om europeiske økonomiske foretaksgrupper bruker begrepet «offentlige interesser», mens SE-forordningen bruker begrepet «offentlighetens interesse». Departementet legger imidlertid til grunn at begrepene, i lys av at de begge bygger på det samme engelske begrepet «public interest», må forstås likt.

Adgangen til å gi regler om innsigelsesadgang for europeiske økonomiske foretaksgrupper ble ikke benyttet. I begrunnelsen ble det bl.a. vist til at

nasjonal lovgivning uansett flytting av sete fortsatt vil regulere selve virksomheten. Innsigelsesrett i tillegg var det følgelig ikke behov for.

Om behovet for slike regler for SE-selskaper het det i høringsnotatet punkt 4.1.2 på s. 8 – 9:

«Heller ikke ved flytting av SE-selskaper mener departementet at det er behov for en slik generell innsigelsesrett. I tillegg til den vurdering som ble foretatt i relasjon til europeiske økonomiske foretakgrupper, legger departementet vekt på at det ikke er noen slik innsigelsesadgang i dag overfor allmennaksjeselskaper i sammenlignbare situasjoner, dvs. ved fusjon, fisjon eller oppløsning og avvikling.

Departementet foreslår imidlertid en innsigelsesadgang der sektorlovgivningen inneholder en slik ordning i dag. Finansielle foretak er gjennomgående underlagt særskilte begrensninger ved fusjon, avvikling og nystarting. Reguleringen skyldes hensynet til den finansielle stabiliteten, allmennhetens tillit og en god kunde- og investorbeskyttelse. Kontinuitet i tilsynsarbeidet er også viktig.

Departementet foreslår derfor i lovutkastet § 6 annet ledd at følgende krav om tillatelse av Kongen skal gjelde tilsvarende når et SE-selskap som omfattes av vedkommende lov, har besluttet å flytte selskapet til en annen medlemsstat:

- lov 24. mai 1961 nr. 2 om forretningsbanker § 31
- lov 10. juni 1988 nr. 39 om forsikringsvirksomhet § 3–6 første ledd
- lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner §§ 2a-14 og 3–6
- lov 17. november 2000 nr. 80 om børsvirksomhet m.m. § 2–4
- lov 13. desember 2002 nr. 74 om e-pengeforetak § 7–2 [§ 7–1]

Ved skjønnsutøvelsen må det tas tilbørlig hensyn til de særskilte omstendighetene som gjør seg gjeldende ved flytting av et SE-selskap, herunder at adgangen til å flytte forretningskontoret er en sentral egenskap ved denne selskapsformen.»

Finansdepartementet, Kredittilsynet og Norges Bank støtter forslaget. *Finansnæringens Hovedorganisasjon* foreslår også en slik presisering av lovteksten, men at hjemlene for mulige myndighetsinngrep ved flytting inntas direkte i de enkelte finanslover:

«Lovhjemlene er foreslått utformet slik at flytting/fusjon ikke vil kunne gjennomføres 'dersom Kongen har innsigelser mot stiftelsen'.

Dessuten presiseres det: 'Innsigelsene må i henhold til lov om europeisk selskap være basert på offentlighetens interesser.'

FNH mener at denne lovteknikk vil være vesentlig mer hensiktsmessig enn den det er lagt opp til i Justisdepartementets notat. For det første vil regelen fremstå som en 'skal'-regel, og for det andre knytter man avgjørelseskriteriene til EU-forordningen.»

Næringslivets Hovedorganisasjon stiller seg tvilende til om den foreslåtte bestemmelsen om myndighetenes adgang til å komme med innsigelser til vern av offentlige interesser i finansielle foretak, har en utforming som oppfyller EØS-rettens krav til presisjon. Det samme gjør *Finansnæringens Hovedorganisasjon* som uttaler:

«FNH vil advare mot den lovgivningsteknikk Justisdepartementet foreslår mht. den norske oppfølgingen av dette, jfr. lovforslagets § 6 annet ledd annet punktum. Vi frykter at en slik lovteknikk vil kunne skape problemer i forhold til EØS-avtalen. Problemet vil kunne oppstå dersom den norske lovreguleringen skulle bli underlagt en 'general good-test' ved en eventuell behandling for ESA eller en domstol.

Utgangspunktet er at forordningen åpner for at nasjonale myndigheter kan nekte flytting av hovedkontor eller fusjon dersom dette vil stride mot 'offentlighetens interesse', jfr. forordningens artikkel 8 nr. 14 og artikkel 19. Justisdepartementet ønsker med dette som utgangspunkt å ivareta spesielle hensyn knyttet til sektorlovgivningen på finansområdet. I lovforslagets § 6 annet ledd annet punktum oppregnes fem spesialregler i den norske finanslovgivningen (hvor det kreves tillatelse fra norske myndigheter i forbindelse med fusjoner og avvikling m.v.), som skal gjelde 'tilsvarende' i forbindelse med at hovedkontoret for et SE-selskap flyttes til en annen EØS-stat.

FNH vil påpeke at alle de nevnte konsekvensregler bygger på en norsk lovtradisjon som forutsetter utstrakt diskresjonær offentlig myndighet, eller sagt på en annen måte: de er 'kan'-regler uten angivelse av bestemte kriterier for beslutningsmyndigheten. For en del av bestemmelsene kommer dessuten til at de er av eldre dato og knyttet opp mot praksis fra tidligere år hvor rammene for myndighetsutøvelsen ble tolket svært vidt (noe som blant annet kom til uttrykk i årlige kredittmeldinger og andre dokumenter til Stortinget).

FNH vil på denne bakgrunn foreslå at den aktuelle regel strammes inn med angivelse av hvilke vurderingskriterier som vil være relevante i en slik sammenheng. Den klareste måten å understreke dette, vil være å endre 'kan'-skjønnet til en 'skal'-regel, dvs. at tillatelse skal gis

med mindre nærmere definerte offentlige interesser nødvendigvis gjør en nektelse.

I denne sammenheng nevner vi at EF-domstolen i flere avgjørelser har vært kritiske til forvaltningsmessig avgjørelsesmyndighet basert utelukkende på et 'kan'-skjønn. Det er i slike sammenhenger stilt krav om at forutgående administrative godkjennelsesordninger skal være tuftet på objektive kriterier, som ikke innebærer forskjellsbehandling og som er kjent av aktørene på forhånd, se for eksempel sak C – 483/99 (Golden Shares).

[...]

En regulering etter disse linjer vil sikre en større forutberegnelighet for selskapet. Sett i et bredt perspektiv vil en veltilpasset og forutberegnelig norsk lovgivning være et viktig (og nødvendig) bidrag, hvis de SE-selskapene som ser dagens lys skal oppfatte etablering i Norge som et godt alternativ.»

Kredittilsynet har følgende merknad til forholdet mellom Finansdepartementets og Foretaksregisterets kompetanse i forbindelse med flytting av finansielle foretak:

«Lagt til grunn at Finansdepartementet skal godkjenne et vedtak om flytting av SE-selskap, reiser Kredittilsynet spørsmål ved om ikke forholdet mellom Foretaksregisterets kompetanse til å utstede attesten som nevnt i forordningens artikkel 8 nr. 8 (jf. lovforslaget § 6 tredje ledd) og Finansdepartementets kompetanse etter de aktuelle bestemmelsene i særlovene (jf. lovforslaget § 6 annet ledd) bør komme frem i loven, for eksempel slik at Foretaksregisteret ikke kan utstede attest før vedtak er fattet av Finansdepartementet (for de tilfeller som reguleres av lovforslaget § 2 annet ledd).»

Finansdepartementets uttalelse om innholdet i begrepet «offentlighetens interesse» er inntatt under punkt 4.1. Det samme gjelder *Kredittilsynets* generelle merknader til forståelsen av dette begrepet i relasjon til finansielle foretak, og gjennomgang av forhold som kan få betydning for tolkningen, herunder om avgrensningen i forhold til kunder og andre kreditorers rettslige forhold.

Landsorganisasjonen i Norge mener det kan være behov for å lovfeste en generell adgang til å fremsette innsigelser mot flytting til vern av offentlige interesser:

«LO er spesielt bekymret for at selskaper som eier, forvalter og utvinner naturressurser eller driver produksjon innen områder som i dag er regulert av eierbegrensninger og konsesjoner skal etableres eller inngå i SE og flytte hovedkontoret utenlands. På den måten svekkes råde-

retten og nasjonal påvirkningsmulighet over naturressurser som fisk, olje, vann og skog.

I disse sektorene er flere av selskapene helt eller delvis eid av staten. I NOU 2004:7 Statens forretningsmessige eierskap er det foreslått større handlefrihet til dem som forvalter statlige selskaper, noe LO har støttet. I denne sammenheng vil en bredere fortolkning av 'innsigelsesadgangen' enn den Justisdepartementet har lagt til grunn, sikre allmenne interesser mot uønsket flytting av hovedkontor. Begrepet 'offentlige interesser' er først og fremst et begrep som den enkelte stat må gi et innhold, da det er forskjellig fra stat til stat hva som faller innenfor dets offentlige interesser. At det til slutt vil være EF-domstolen eller EFTA-domstolen som vil bedømme om en stat har adgang til å bruke unn-taket 'offentlige interesser' bør ikke føre til at medlemsstatene ikke tør implementere unn-taksmuligheter som EØS-retten åpner opp for. Forordningen åpner opp for en innsigelsesadgang basert på offentlige interesser og da bør Norge ikke gi avkall på en slik mulighet.»

Departementets forslag til regler om flytting viderefører innholdsmessig det som ble foreslått i høringsnotatet, se lovforslaget § 7. Når det gjelder forholdet mellom inngrepshjemplene etter finanslovgivningen og forordningen, viser departementet til lovforslaget § 2 første ledd som innebærer at regler som gjelder for SE-selskaper, må anvendes innenfor de rammer SE-forordningen setter. Om forståelsen av begrepet «offentlighetens interesse» vises det til omtalen av dette under punkt 4.1.

Når det gjelder problemstillingene som Landsorganisasjonen i Norge omtaler, vil departementet bemerke at disse ikke gjør seg spesielt gjeldende bare for SE-selskaper. Også i dag vil selskaper etablert i andre EØS-stater kunne drive virksomheter i Norge innenfor de rammer gjeldende rett setter. En særskilt adgang til å gripe inn bare overfor SE-selskaper ville dermed kunne være uforenlig med SE-forordningen artikkel 10 som slår fast prinsippet om likebehandling. Problemstillinger knyttet til utenlandsk eierskap må på denne bakgrunn heller finne sin løsning innenfor den aktuelle sektorlovgivningen.

Departementet er enig i Kredittilsynets uttalelse om forholdet mellom Finansdepartementets og Foretaksregisterets kompetanse i forbindelse med flytting av foretak etter finanslovgivningen. Dette må imidlertid anses å følge av SE-forordningens system, og departementet mener det derfor er unødvendig å ta inn noen presisering i SE-loven.

6 Organisering av et europeisk selskap

6.1 Innledning

I likhet med allmennaksjeselskaper er generalforsamlingen det øverste organet i et SE-selskap. Når det gjelder organiseringen av selskapets ledelse, kan et SE-selskap velge om det skal ha ett ledelsesorgan (ett-nivåsystemet), eller ett ledelsesorgan og ett kontrollorgan (to-nivåsystemet), jf. forordningen artikkel 38.

Allmennaksjeselskaper har ikke en slik valgrett. Etter allmennaksjeloven skal ethvert selskap ha et styre, som har ansvaret blant annet for forvaltningen av selskapet, jf. §§ 6–1 og 6–12. Etter § 6–2 skal selskapet ha en daglig leder, som står for den daglige ledelsen av selskapets virksomhet. Selskaper med flere enn 200 ansatte skal også ha en bedriftsforsamling, hvis det ikke er inngått en avtale med de ansatte etter reglene i § 6–35 annet ledd.

Selskaper som driver virksomhet etter finanslovgivningen, skal organiseres etter regler i denne lovgivningen. For allmennaksjeselskaper er følgende lover aktuelle:

- lov 24. mai 1961 nr. 1 om sparebanker,
- lov 24. mai 1961 nr. 2 om forretningsbanker,
- lov 10. juni 1988 nr. 39 om forsikringsvirksomhet,
- lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner.

Det følger av disse lovene at selskapene skal ha tre selskapsorganer – styre, representantskap og kontrollkomité. I tillegg skal selskapene ha en administrerende direktør (daglig leder). Lovene har også egne regler om bedriftsdemokrati.

6.2 To-nivåsystemet

SE-forordningen åpner for at et SE-selskap skal kunne organiseres etter et to-nivåsystem, jf. SE-forordningen artikkel 38. I *høringsnotatet* ble det redegjort slik for forordningens regler om denne organisasjonsformen samt forholdet til norsk rett (punkt 4.3.1 s. 12 – 13):

«Forordningen har nærmere regler om to-nivåsystemet i artikkel 39 til 42. I disse artiklene gis

det regler om sammensetningen av de to organene, hvem som velger dem, organenes oppgaver og enkelte saksbehandlingsregler. Reglene er likevel forholdsvis knappe, og i flere av bestemmelsene er det åpnet for at det kan fastsettes særskilte regler i nasjonal rett. Dessuten følger det av artikkel 39 nr. 5 at dersom det ikke finnes bestemmelser om et to-nivåsystem etter medlemsstatens lovgivning for allmennaksjeselskaper, 'kan staten vedta hensiktsmessige tiltak angående SE-selskaper'. Departementet mener det kan være behov for utfyllende regler i forhold til forordningen, og foreslår at adgangen etter artikkel 39 nr. 5 benyttes til å gi slike regler.

Forordningens regler om ledelsesorganet har størst likhetstrekk med allmennaksjelovens regler om styret, mens kontrollorganet har størst likhetstrekk med bedriftsforsamlingen. Departementet antar at allmennaksjelovens regler om disse organene gir en hensiktsmessig regulering av ledelsesorganet og kontrollorganet. Departementet foreslår derfor en bestemmelse i lovutkastet § 9 første ledd som slår fast at for ledelsesorganet gjelder allmennaksjelovens regler om styret tilsvarende, og at for kontrollorganet gjelder allmennaksjelovens regler om bedriftsforsamlingen tilsvarende.

Henvisningen innebærer at reglene i allmennaksjeloven kapittel 6 om blant annet valg av medlemmer til ledelsesorganene, krav til medlemmene av ledelsesorganene, saksbehandlingsregler og kompetanseregler gjelder tilsvarende så langt de passer, og såfremt forordningen ikke selv har egne regler om dette som må anses å gå foran allmennaksjelovens regel. Det vil imidlertid ikke bare være allmennaksjeloven kapittel 6 som supplerer forordningen når det gjelder ledelsesorganene, men også andre bestemmelser i allmennaksjeloven som har anvendelse på SE-selskapet, og som gir styret eller bedriftsforsamlingen eller medlemmene av disse organene kompetanse, rettigheter eller plikter. Blant annet vil kapittel 17 om erstatningsansvar og kapittel 19 om straff gjelde tilsvarende.»

SE-forordningen åpner i enkelte bestemmelser for nærmere regler i nasjonal lovgivning om organisering etter to-nivåsystemet. Hvorvidt adgangen skulle benyttes, ble vurdert slik i *høringsnotatet* (punkt 4.3.1 s. 13 – 15):

«Etter artikkel 39 nr. 1 første punktum skal ledelsesorganet være ansvarlig for ledelsen av SE-selskapet. Det følger av annet punktum at en medlemsstat kan fastsette at en administrerende direktør eller flere administrerende direktører skal ha ansvar for den daglige ledelsen på samme vilkår som for allmennaksjeselskaper. Allmennaksjeloven krever som nevnt at et selskap skal ha en daglig leder (administrerende direktør), og departementet foreslår at dette også skal gjelde for SE-selskapet, jf. lovutkastet § 9 første ledd tredje og fjerde punktum.

Artikkel 39 nr. 2 bestemmer at medlemmene av ledelsesorganet skal oppnevnes og avsettes av kontrollorganet. En medlemsstat kan likevel kreve eller tillate at kompetansen til å oppnevne og avsette medlemmer til ledelsesorganet skal legges til generalforsamlingen. Etter allmennaksjeloven § 6–37 første ledd hører det under bedriftsforsamlingen å velge medlemmer til styret, og departementet kan ikke se behov for å fastsette andre regler om dette for SE-selskapet.

Artikkel 39 nr. 3 bestemmer at ingen på samme tid kan være medlem av både ledelsesorganet og kontrollorganet. En slik regel følger også av allmennaksjeloven § 6–36 annet ledd. Etter forordningens bestemmelse – som her vil gå foran allmennaksjeloven – kan et medlem av kontrollorganet ved forfall likevel ivareta vervet som medlem av ledelsesorganet. Lengden på denne perioden kan begrenses i nasjonal rett, jf. artikkel 39 nr. 3 siste punktum. Formålet bak bestemmelsen om at ingen samtidig kan være medlem av ledelsesorganet og kontrollorganet, taler etter departementets oppfatning for at adgangen til å fastsette en tidsbegrensning benyttes. I Sverige er det foreslått en grense på to måneder. I mangel av andre holdepunkter i norsk rett foreslås en tilsvarende frist her, jf. lovutkastet § 9 tredje ledd.

Hvor mange medlemmer ledelsesorganet skal ha, skal vedtektsfestes, jf. artikkel 39 nr. 4. En medlemsstat kan fastsette en øvre og/eller nedre grense. Allmennaksjeloven § 6–1 første ledd bestemmer at styret skal ha minst tre medlemmer, men dersom selskapet har bedriftsforsamling, skal styret ha minst fem medlemmer. Om det bør stilles tilsvarende krav til SE-selskaper, er drøftet nærmere nedenfor i tilknytning til behandlingen av artikkel 40 nr. 3, som har regler om antallet medlemmer av kontrollorganet.

Artikkel 40 nr. 1 bestemmer at kontrollorganet skal føre tilsyn med ledelsesorganets arbeid, og at kontrollorganet ikke selv skal utøve ledelsen av SE-selskapet. Dette er i samsvar med prinsippet i allmennaksjeloven § 6–37 annet ledd. Gjennom henvisningen i lovutkastet § 9 første ledd vil de øvrige reglene i allmenn-

aksjeloven § 6–37 om bedriftsforsamlingens oppgaver supplere forordningens regel.

Det følger av artikkel 40 nr. 2 at det er generalforsamlingen som skal velge medlemmene til kontrollorganet ('bedriftsforsamlingen'). Allmennaksjeloven § 6–35 tredje og fjerde ledd innebærer for allmennaksjeselskaper at også de ansatte skal velge medlemmer til bedriftsforsamlingen. For SE-selskaper vil spørsmålet om de ansattes medbestemmelsesrett være regulert av forskriften som skal fastsettes etter lovutkastet § 8, og som gjennomfører rådsdirektiv 2001/86/EF om utfylling av vedtekten for det europeiske selskap med hensyn til arbeidstakernes innflytelse. For å unngå tvil om forholdet mellom forordningen og allmennaksjeloven § 6–35 er det foreslått en bestemmelse som slår dette fast i lovutkastet § 9 annet ledd.

Artikkel 39 nr. 4 åpner som nevnt for at medlemsstatene kan stille krav til antallet medlemmer i ledelsesorganet. På samme måte åpner artikkel 40 nr. 3 for at medlemsstatene kan stille krav til antall medlemmer i kontrollorganet. Etter allmennaksjeloven § 6–1 første ledd skal styret ha minst tre medlemmer, men dersom selskapet har bedriftsforsamling, skal styret ha minst fem medlemmer. Bedriftsforsamlingen skal etter § 6–35 første ledd ha minst 12 medlemmer.

Et SE-selskap som er organisert etter to-nivåsystemet, vil etter lovutkastet ha en slags 'bedriftsforsamling', men ikke i den forstand at bedriftsforsamlingen nødvendigvis tjener som et organ for de ansattes medinnflytelse. (Det vil bero på om det er fastsatt noe om dette etter reglene i forskriften etter lovutkastet § 8.) Selv om kontrollorganet etter lovutkastet skal følge allmennaksjelovens alminnelige regler om bedriftsforsamlingen, er det dermed ikke sammenlignbart med en bedriftsforsamling etter allmennaksjeloven. Når det gjelder ledelsesorganet, foreslår departementet at det alminnelige kravet til allmennaksjeselskaper om minst tre styremedlemmer (jf. allmennaksjeloven § 6–1 første ledd første punktum) skal gjelde, jf. lovutkastet § 9 fjerde ledd. Når det gjelder kontrollorganet, foreslås i lovutkastet § 9 annet ledd første punktum en regel om minst fem medlemmer. Siden de ansatte ikke uten videre skal velge medlemmer til kontrollorganet, antar departementet at det ikke er behov for å stille krav om et så høyt antall medlemmer som det som gjelder for bedriftsforsamlingen i allmennaksjeselskaper.

Det følger av forordningen artikkel 41 nr. 3 at kontrollorganet kan kreve at ledelsesorganet gir informasjon av enhver art som det trenger for å føre tilsyn i samsvar med artikkel 40 nr. 1'. Denne kompetansen kan en medlemsstat i tillegg gi hvert enkelt medlem av kontrollorganet.

Om lov om europeiske selskaper ved gjennomføring av EØS-avtalen vedlegg XXII nr. 10a (rådsforordning (EF) nr. 2157/2001) (SE-loven)

Etter allmennaksjeloven § 6–37 annet ledd kan hvert av medlemmene og observatørene på møte i bedriftsforsamlingen kreve opplysninger om selskapets drift i den utstrekning de finner det nødvendig. Departementet mener at det samme bør gjelde for SE-selskaper, og har foreslått en regel som slår dette fast i utkastet § 9 tredje ledd.»

Videre heter det i punkt 4.3.3 s. 17:

«Artikkel 48 nr. 1 åpner for at medlemsstatene kan gi kontrollorganet i to-nivåsystemet kompetanse til å kreve at visse disposisjoner av ledelsesorganet skal ha dets godkjenning. Med hjemmel i samme artikkel nr. 2 åpnes det for at en medlemsstat kan lovfeste minstekrav til hva som skal være nedfelt i selskapets vedtekter. Departementet foreslår ikke noe særskilte regler om dette. Etter den alminnelige henvisningen til allmennaksjeloven i lovutkastet § 9 første ledd vil reglene i allmennaksjeloven § 6–37 fjerde ledd gjelde.»

Ved anvendelsen av forordningens regler om kontrollorganet på selskaper som driver virksomhet etter finanslovgivningen, oppstår spørsmålet om forholdet mellom forordningens regler og finanslovgivningens regler om dette, jf. punkt 3.3. Dette ble drøftet slik i *høringsnotatet* punkt 4.3.1 s. 15 – 16:

«For selskaper som faller inn under forretningsbankloven, forsikringsvirksomhetsloven og finansieringsvirksomhetsloven kreves det for eksempel at medlemmene av styret skal velges av representantskapet, mens tilsynet med virksomheten utføres av kontrollkomiteen.

Banklovkommisjonen har i NOU 1998:[1]4 Finansforetak m.v. foreslått å oppheve ordningen med representantskap og kontrollkomité. Forslaget går ut på at generalforsamlingen skal velge medlemmer av styret, og kan velge å opprette et tilsynsutvalg til å føre tilsyn med virksomheten.

Forordningen artikkel 9 nr. 3 bestemmer at dersom arten av den virksomhet som utøves av et SE-selskap 'er regulert av særbestemmelser i nasjonal lovgivning, får denne lovgivningen fullt ut anvendelse på SE-selskapet'. Bestemmelsen er uklar på den måten at den ikke gir noen holdpunkter for i hvilken grad slik særlovgivning i nasjonal rett går foran forordningens regler. Bestemmelsen sikter antakelig i hvert fall til konsesjonsbestemmelser, kapitalkrav og andre regler om virksomhetsutøvelsen, mens det virker mer tvilsomt om den også innebærer at særlovgivningens regler om organisering skal gjelde for et SE-selskap som driver virksomhet som omfattes av vedkommende lov. På grunn av bestemmelsens generelle utforming legger depar-

tementet til grunn at dette er tilfellet, men det skal erkjennes at spørsmålet er usikkert.»

Finansnærings Hovedorganisasjon mener den lovtekniske løsningen med å la reglene i allmennaksjeloven om bedriftsforsamlingen gjelde tilsvarende for kontrollorganet, er uhensiktsmessig. Det gjør også *Næringslivets Hovedorganisasjon* som begrunner dette slik:

«Bedriftsforsamlingen som organ har sin særlige bakgrunn i den norske bedriftsdemokratiordningen. Bedriftsforsamlingens funksjoner og måten den oppnevnes/velges på, gjenspeiler i stor grad dette. Funksjon og oppgave avviker derfor i stor grad fra SE-kontrollorganet, hvor de ansatte heller ikke vil være representert. Vi kan derfor ikke se at det er hensiktsmessig å benytte reglene om bedriftsforsamling for kontrollorganet i et tosporet basert SE-selskap etter norsk rett. Vi vil også anta at det kan bidra til å forvirre ikke-norske aktører at man henviser til bedriftsforsamlingsbestemmelsene for SE når det gjelder dette kontrollorganet. Således kan dette bidra til å vanskeliggjøre Norge som lokaliseringsland for SE-selskap, noe som vil være uheldig.

I Sverige har man valgt å stille krav til kontrollorganets funksjon fremfor å henviser til gjeldende lovgivning. Vi foreslår at departementet vurderer en tilsvarende løsning for norske SE-selskaper fremfor å knytte kontrollorganet opp til bedriftsforsamlingen, hvis man ønsker å regulere funksjoner utover det som fremgår av forordningen. Man bør da klargjøre hvilke funksjoner man ønsker å stille krav til ut over det som allerede fremgår av forordningens bestemmelser.»

Finansdepartementet og *Kredittilsynet* støtter departementets tolkning av SE-forordningen artikkel 9 nr. 3 og forholdet til særlovgivningen. Fra *Kredittilsynets* høringsuttalelse siteres:

«Etter Kredittilsynets syn vil imidlertid et resultat der det er ulike krav til organer i finansinstitusjoner med konsesjon fra norske myndigheter, avhengig av om finansinstitusjonen er organisert som SE-selskap, allmennaksjeselskap eller aksjeselskap, være uheldig. En slik løsning ville dessuten harmonisere dårlig med forordningens grunntanke om likebehandling av nasjonale selskaper og SE-selskaper, jf. forbudet mot diskriminering i art. 10.»

Finansnærings Hovedorganisasjon er noe mer i tvil:

«FNH vil påpeke at forordningens artikkel 9 nr. 3 trolig bør sees i lys av det som er den vanlige lovordning i de fleste europeiske land, nemlig at

spesialreguleringene for banker og forsikrings-selskaper m.v. er begrenset til å gjelde spørsmål vedrørende soliditet og sikkerhet, konsepsjon, tilsyn og tilknyttede temaer, mens spørsmål vedrørende selskapsorganene forutsettes løst innenfor rammen av den ordinære selskapslovgivning. Hvis dette er riktig oppfattet, kan det tale for at eventuelle nasjonale spesialregler vedr. selskapsorganene i finansbedrifter ikke uten videre slår gjennom i henhold til forordningens artikkel 9 nr. 3.

Imidlertid ønsker heller ikke FNH å konkludere for bastant om dette. Vi er uten videre enig med Justisdepartementet i at spørsmålet fremstår som usikkert. Forholdet viser at det raskt bør fremmes forslag til lovendringer for å gjennomføre de tiltak som ble foreslått av Banklovkommisjonen i 1998.»

Den Norske Advokatforening mener adgangen i artikkel 39 nr. 2 til å legge kompetansen til å utnevne medlemmer av ledelsesorganet til generalforsamlingen, bør utnyttes:

«Videre vil Advokatforeningen påpeke at dersom to-nivå ordningen velges, med den tilpasning for kontrollorganet som er tillatt i henhold til forordningen, bør det fortsatt tillates at generalforsamlingen velger ledelsesorganet (styret) i stedet for kontrollorganet (bedriftsforsamlingen,) i det sistnevnte alternativ ikke alltid vil være hensiktsmessig og ønskelig fra aksjonærens ståsted. Bakgrunn for valg av kontrollorgan kan være et annet enn det som ligger til grunn for opprettelse av bedriftsforsamling, og følgelig bør det være adgang til fleksibilitet på dette punkt. I denne sammenheng skal det påpekes at sammensetningen av kontrollorganet kan være snevrere enn for bedriftsforsamlingen, hvor kravet til antall medlemmer er minst 12. Kontrollorganet kan nøye seg med fem medlemmer i henhold til departementets forslag. Advokatforeningen foreslår derfor at adgangen etter forordningens artikkel 39 nr 2, annet ledd til å tillate at vedtektene fastsetter at ledelsesorganet oppnevnes og avsettes av generalforsamlingen, benyttes, (men eventuelt begrenses til de tilfeller hvor valg av to-nivå ordning er frivillig og ikke ellers følger av allmennaksjelovens § 6–35, se nedenfor.)»

To-nivåsystemet er i lovforslaget regulert i § 9. Som i høringsnotatet foreslår departementet at kontrollorganet som utgangspunkt skal følge reglene i allmennaksjeloven om bedriftsforsamlingen. Etter departementets syn gir dette en hensiktsmessig regulering av kontrollorganet. Departementet slutter seg ikke til det som anføres av Næringslivets Hovedorganisasjon om at bedriftsforsamlingens funksjon og oppgaver i stor grad avviker fra

kontrollorganet etter forordningen. Det vises blant annet til artikkel 39 nr. 2 første punktum og artikkel 40 nr. 1 som er parallelle med reglene om bedriftsforsamlingen i allmennaksjeloven § 6–37 første ledd første punktum og annet ledd. Hovedforskjellen mellom kontrollorganet etter forordningen og bedriftsforsamlingen er at kontrollorganet skal velges av generalforsamlingen, mens bedriftsforsamlingen delvis også skal velges av og blant de ansatte, jf. allmennaksjeloven § 6–35 tredje og fjerde ledd. Reglene om at bedriftsforsamlingens medlemmer delvis skal velges av og blant de ansatte er imidlertid ikke ment å gjelde for SE-selskaper ved den uttrykkelige bestemmelsen i lovforslaget § 9 annet ledd annet punktum. For øvrig mener departementet at allmennaksjelovens regler om bedriftsforsamlingen passer godt i forhold til kontrollorganet, jf. gjennomgåelsen i høringsnotatet som er sitert ovenfor. Departementet mener også at en slik lovteknisk løsning gir en mer tilgjengelig fremstilling av reglene om kontrollorganet enn om det skulle tas inn særskilte regler om kontrollorganet i SE-loven som tilsvarte reglene i allmennaksjeloven. Fordelen med en generell henvisning til reglene om bedriftsforsamlingen er at de da kan leses i den sammenhengen de hører hjemme, jf. lovforslaget § 2 første punktum som innebærer at sentrale deler av allmennaksjeloven uansett vil være basis for den selskapsrettslige reguleringen av SE-selskaper.

Departementet foreslår at valget av medlemmer til kontrollkomiteen følger SE-forordningens deklarasjonsregel. I norsk rett har vi ingen tradisjon for organisering av selskaper etter denne modellen, og departementet finner det mest hensiktsmessig å legge til grunn den løsningen som ellers følger av forordningen.

Departementet er videre blitt stående ved en tolkning av SE-forordningen som gir særlovgivningens regler om organisering av foretak etter finanslovgivningen forrang fremfor forordningens generelle regler om dette, jf. det som ble anført i høringsnotatet om spørsmålet. Departementet antar derimot at reglene om ansattes innflytelse i disse lovene – som i allmennaksjeloven – ikke skal gjelde. Det vises til SE-forordningen artikkel 1 nr. 4, som foreskriver at dette reguleres av bestemmelser i SE-direktivet. En slik forståelse av forordningen – at finanslovgivningens regler om selskapsorganene går foran forordningen, samtidig som at arbeidstakernes innflytelse fullt ut reguleres av direktivet – krever enkelte tilpasninger og avklaringer av finanslovgivningens regler om selskapsorganene når disse skal få anvendelse på SE-selskaper. Departementet foreslår i § 2 annet ledd annet punktum en hjemmel for Kongen til å avklare disse spørsmåle-

ne nærmere i en forskrift. Det vises ellers til punkt 6.4.2 om arbeidstakernes innflytelse.

Sparebanklovens, forretningsbanklovens, forsikringsvirksomhetslovens og finansieringsvirksomhetslovens regler om organisering er foreslått endret, jf. Banklovkommisjonens fjerde utredning NOU 1998: 14 Finansforetak m.v. I den grad dette gjøres, vil det også få betydning for organisering av SE-selskaper etter disse lovene.

Spørsmålet om forholdet mellom særlovgivningen og SE-forordningen er også omtalt under punkt 3.3.

6.3 Ett-nivåsystemet

Ett-nivåsystemet ligger nær den organisasjonsmodellen som følger av allmennaksjeloven i selskaper der det ikke skal være bedriftsforsamling. SE-forordningen begrenser medlemsstatenes adgang til å gi nasjonale regler om modellen som avviker fra de reglene som allerede gjelder etter nasjonal rett for allmennaksjeselskaper, jf. forordningen artikkel 43 nr. 4. Enkelte tilpasninger åpner likevel forordningen for. Fra *høringsnotatet* punkt 4.3.2 s. 16 siteres:

«Det følger av forordningen artikkel 38 at for et selskap som er organisert etter ett-nivåsystemet, skal selskapet ha et administrasjonsorgan. Nærmere regler om ett-nivåsystemet og administrasjonsorganet er gitt i artiklene 43 til 45, som i den norske oversettelsen av forordningen bruker benevnelsen 'ledelsesorganet'. Departementet bruker i det følgende benevnelsen 'administrasjonsorganet', som er den terminologien som er brukt i artikkel 38 og i andre språkversjoner av forordningen. Denne benevnelsen er også brukt i lovutkastet for å skille organet fra 'ledelsesorganet' etter to-nivåsystemet.

Også forordningens regler om ett-nivåsystemet er knappe. I likhet med det som er foreslått for to-nivåsystemet, foreslår departementet at forordningens regler suppleres med allmennaksjelovens regler om selskapets ledelse, jf. artikkel 43 nr. 4. I lovutkastet § 10 første ledd foreslås at allmennaksjelovens regler om styret gjelder tilsvarende for selskaper som er organisert etter ett-nivåsystemet. Reglene blir da de samme som for allmennaksjeselskaper uten bedriftsforsamling.

Etter artikkel 43 nr. 1 annet punktum kan medlemsstatene fastsette at SE-selskapet skal ha en administrerende direktør på samme vilkår som det som gjelder for allmennaksjeselskaper. Departementet foreslår en regel om dette, i likhet med det som gjelder for allmennaksjeselskaper etter allmennaksjeloven § 6–2 første ledd. Det vises til lovutkastet § 10 annet ledd.

Det følger av forordningen artikkel 43 nr. 2 annet punktum at en medlemsstat kan fastsette krav til antall medlemmer i administrasjonsorganet. Departementet foreslår samme krav som det som gjelder for allmennaksjeselskaper etter allmennaksjeloven § 6–1 første ledd første punktum, det vil si minst tre medlemmer.

Artikkel 43 nr. 3 bestemmer at medlemmene av administrasjonsorganet skal oppnevnes av generalforsamlingen. Departementet foreslår i utkastet § 10 tredje ledd en regel om at medlemmene velges av generalforsamlingen, hvis ikke noe annet følger av forskriften etter utkastet § 8. Reglene i allmennaksjeloven § 6–4 om de ansattes rett til å velge styremedlemmer vil dermed ikke gjelde for europeiske selskaper.»

Næringslivets Hovedorganisasjon støtter den foreslåtte gjennomføringsmåten.

Departementet fremmer et forslag i overensstemmelse med det som ble foreslått i høringsnotatet, jf. lovforslaget § 10. Når det gjelder organisering av SE-selskaper som omfattes av sparebankloven, forretningsbankloven, forsikringsvirksomhetsloven eller finansieringsvirksomhetsloven, se punkt 6.2.

6.4 Andre regler om selskapets organisering

6.4.1 Generalforsamlingen

SE-forordningen inneholder i artikkel 52 til 60 nærmere regler om generalforsamlingen. Departementet la i høringsnotatet til grunn at disse bestemmelsene utfylles av reglene i allmennaksjeloven, jf. forordningen artikkel 53. I den grad det skulle oppstå motstrid, går reglene i forordningen foran. Forordningen åpner på enkelte punkter for særskilte regler i nasjonal lovgivning. Hvorvidt denne adgangen skulle utnyttes, ble vurdert slik i høringsnotatet punkt 4.3.4 s. 17 – 18:

«Artikkel 54 nr. 1 har regler om hvor ofte det skal holdes generalforsamling. Departementet ser ikke grunn til å benytte adgangen etter annet punktum til å fastsette særskilte regler for nystiftede SE-selskaper. Reglene bør være de samme som for allmennaksjeselskaper.

Det følger av artikkel 54 nr. 2 at det når som helst kan innkalles til generalforsamling av ledelsesorganet, administrasjonsorganet, kontrollorganet eller et annet organ i samsvar med nasjonal lovgivning for allmennaksjeselskaper. Forordningen synes ikke å skille mellom kompetanse til å beslutte at det skal holdes ekstraordinær generalforsamling, og innkallingskompe-

tanse, slik allmennaksjeloven §§ 5–7 og 5–8 gjør. Forordningens regel går foran allmennaksjeloven, og innebærer at kontrollorganet ('bedriftsforsamlingen') i motsetning til det som gjelder etter allmennaksjeloven § 5–8 første ledd, kan foreta innkalling til generalforsamling.

Artikkel 54 nr. 2 innebærer også at det skal utpekes en nasjonal myndighet som skal kunne innkalle til generalforsamling. I likhet med det som gjelder etter allmennaksjeloven § 5–8 annet ledd, foreslår departementet at myndigheten legges til skifteretten [tingretten], jf. lovutkastet § 11.

Det følger av artikkel 55 nr. 1 at aksjeeiere som sammen eier minst 10 prosent av et SE-selskaps tegnede kapital, kan anmode selskapet om å innkalle til generalforsamling og fastsette dagsorden for denne. Medlemsstatene kan imidlertid fastsette en lavere terskel på samme vilkår som den som gjelder for allmennaksjeselskaper. Departementet foreslår at allmennaksjeloven § 5–7 annet ledd får anvendelse i stedet for forordningens bestemmelse, jf. lovutkastet § 11 annet ledd.

Etter artikkel 55 skal medlemsstaten utpeke en myndighet til å innkalle til generalforsamling dersom det ikke er holdt generalforsamling i rett tid. I likhet med det som gjelder etter allmennaksjeloven § 5–8 annet ledd, foreslår departementet at myndigheten legges til tingretten, jf. lovutkastet § 11 annet ledd.

I artikkel 56 har forordningen regler om aksjeeiernes rett til å kreve saker behandlet på generalforsamlingen. Etter forordningens regel har aksjeeiere som representerer minst 10 prosent av aksjekapitalen en slik rett, men det kan fastsettes andre regler i medlemsstatenes lovgivning i samsvar med det som gjelder for allmennaksjeselskaper. Departementet foreslår at allmennaksjeloven § 5–11 får anvendelse, jf. lovutkastet § 11. Dette innebærer at enhver aksjeeier har rett til å kreve å få behandlet saker på generalforsamlingen.

Vedtektsendringer skal etter artikkel 59 nr. 1 treffes med flertall 'som ikke kan være mindre enn to tredeler av de avgitte stemmene, med mindre lovgivningen for allmennaksjeselskaper i medlemsstaten der et SE-selskaps forretningskontor ligger, krever eller tillater et større flertall'. Departementet forstår bestemmelsen slik at flertallskravene i allmennaksjeloven §§ 5–18 flg. gjelder i stedet for det kravet forordningens regel fastsetter, siden disse er strengere, og at strengere flertallskrav enn forordningens kan fastsettes i vedtektene. Artikkel 59 nr. 2 åpner for at en medlemsstat kan fastsette at vedtektsendringer på nærmere bestemte vilkår skal kunne fattes med simpelt flertall. Departementet kan ikke se at det er grunn til å utnytte denne muligheten.»

Kredittilsynet peker i sin høringsuttalelse på at det har kompetanse etter følgende bestemmelser i særlovgivningen til å innkalle til generalforsamling:

«I tilknytning til omtalen av kompetansen til å beslutte at det skal avholdes ekstraordinær generalforsamling og innkalling til slik (jf. høringsnotatet punkt 4.3.4 side 17), bemerkes det at Kredittilsynets kompetanse etter tilsynsloven § 5 til å kalle sammen styre, kontrollkomite og representantskap eller tilsvarende organer i tilsynsenhetene, vil gjelde uavhengig av organisasjonsform, herunder europeisk selskap. Det følger av tilsynsloven § 5 første ledd annet punktum at Kredittilsynet også har innkallingskompetanse. Videre vises det til banksikringsloven § 3–2 som tillegger Kredittilsynet myndighet til å iverksette tiltak, herunder innkalle til generalforsamling, i situasjoner der en bank eller forsikringsselskap unnlater å iverksette nødvendige tiltak i tilfelle betalings- og soliditetsvansker.

En henvisning gjøres også til de særlige reglene i banksikringsloven § 4–6 som setter foretakets organer ut av virksomhet i tilfelle det avsluttes offentlig administrasjon. Kredittilsynet legger til grunn at SE-loven ikke innebærer noen begrensninger i denne kompetansen.»

Departementet fremmer i § 11 et forslag om generalforsamlingen i tråd med det som ble foreslått i høringsnotatet. Departementet legger ellers til grunn at offentlige organers kompetanse, for eksempel etter banksikringsloven, skal gjelde for norske SE-selskaper på linje med allmennaksjeselskaper.

Departementet har foran gitt uttrykk for at SE-forordningens regler om organiseringen av SE-selskaper, må vike for særskilte regler om dette i sparebankloven, forretningsbankloven, forsikringsvirksomhetsloven og finansieringsvirksomhetsloven, jf. ovenfor under punkt 6.2 og 6.3. Disse lovene har imidlertid få regler om generalforsamlingen, og selskapene følger derfor i hovedsak reglene i allmennaksjeloven. Generalforsamlingen i SE-selskaper som ikke omfattes av disse særlovene, reguleres etter de prinsipper som kommer til uttrykk i loven § 2. Det legges til grunn at det samme skal gjelde for SE-selskaper som driver virksomhet etter finanslovgivningen, likevel med den modifikasjon at særlovene ved motstrid skal gis forrang.

6.4.2 Arbeidstakernes innflytelse

I SE-selskaper skal arbeidstakernes innflytelse være regulert av bestemmelser i rådsdirektiv (EF) nr. 86/2001 av 8. oktober 2001 om utfylling av vedtektene for det europeiske selskap med hensyn til ar-

beidstakernes innflytelse (SE-direktivet), jf. SE-forordningen artikkel 1 nr. 4. Dette direktivet skal settes i kraft samtidig med forordningen. Direktivet er bindende for Norge ved EØS-komiteens beslutning 25. juni 2002 (nr. 89/2002) om å innlemme den i EØS-avtalen, jf. vedlegg XVIII punkt 32e, jf. Stortingets beslutning 12. desember 2002 og St.prp. nr. 4 (2002 – 2003).

SE-direktivet går i korthet ut på at det skal opprettes et forhandlingsutvalg bestående av arbeidstakere. Utvalget skal forhandle med SE-selskapet om arbeidstakernes innflytelse. Videre gis arbeidstakerne rett til informasjon og drøfting i viktige spørsmål som berører dem i forbindelse med driften av SE-selskapet.

Arbeids- og sosialdepartementet har ansvaret for gjennomføringen av direktivets bestemmelser i norsk rett. Daværende Arbeids- og administrasjonsdepartementet sendte 3. juni 2004 ut et høringsbrev om saken. I høringsbrevet ble det foreslått å gjennomføre direktivet i norsk rett ved forskrift. Om direktivets forhold til eksisterende regler i norsk rett om arbeidstakernes innflytelse i selskaper, siteres følgende fra Arbeids- og administrasjonsdepartementets høringsbrev punkt 2.5.1 s. 5:

«På bakgrunn av dette legger departementet til grunn at SE-direktivet er et totalharmoniseringsdirektiv, noe som innebærer at det ikke kan lages strengere nasjonale regler enn det som følger av direktivet. Det kan for eksempel ikke innføres regler i Norge om at arbeidstakernes representasjon i de styrende organer skal være på norsk nivå.

På enkelte områder åpner imidlertid direktivet for at det enkelte EU/EØS-land skal gi nasjonale regler. Dette gjelder for eksempel reglene om valg av arbeidstakernes representanter til det særskilte forhandlingsutvalget.

Når dette er sagt er det ikke noe i veien for at partene selv avtaler bedre ordninger for medbestemmelse enn det som gjaldt i de deltagende selskapene. Det er på visse vilkår også anledning til å avtale representasjonsordninger som er dårligere enn det som gjaldt i de deltagende selskapene.»

Videre uttales det om direktivets formål (punkt 2.5.2 s. 5):

«Når et SE-selskap etableres vil arbeidstakerne ikke lenger være omfattet av de nasjonale bestemmelsene om representasjon i styrende organer. Videre vil de nasjonale reglene for informasjon og drøfting ikke være tilpasset internasjonale forhold. Formålet med direktivet er derfor å ivareta arbeidstakernes rettigheter på disse områdene. Det sørges for at arbeidstakernes

rett til representasjon ikke reduseres og videre at det etableres informasjons- og drøftingsordninger mellom ledelsen og arbeidstakerne om internasjonale forhold. SE-selskapets enheter i det enkelte land vil fortsatt være underlagt nasjonale regler for informasjon og drøfting om nasjonale forhold.»

De regler om arbeidstakernes innflytelse som gjelder når SE-selskapet opprettes, skal imidlertid videreføres i den forstand at direktivet krever at avtalen om arbeidstakernes innflytelse skal være minst like god som de ordninger arbeidstakerne hadde i de selskapene de kommer fra. Dette er omtalt slik i Arbeids- og administrasjonsdepartementets høringsbrev punkt 2.5.2.1 s. 5 – 6:

«Direktivet gir anvisning på en metode som skal anvendes slik at den rett til representasjon arbeidstakerne hadde i det eller de selskaper de kom fra, videreføres i SE-selskapet. Det er et grunnleggende prinsipp at arbeidstakernes rettigheter ikke skal reduseres ved opprettelsen av SE-selskapet. Dette prinsippet om videreføring av rettighetene er også kalt for 'før-etter'-prinsippet.

Prinsippet kommer klart til uttrykk i direktivets bestemmelser om forhandling om inngåelse av avtale om arbeidstakernes medbestemmelse. Hovedregelen er at den beste ordningen for representasjon som alle eller en del av arbeidstakerne var omfattet av før SE-selskapet ble opprettet skal videreføres i SE-selskapet. Unntak fra dette kan gjøres dersom et særlig krav til flertall er oppfylt. Dersom SE-selskapet stiftes ved omdanning skal arbeidstakernes rett til informasjon, drøfting og representasjon videreføres uavkortet. Prinsippet gjelder tilsvarende i standardbestemmelsene som kommer til anvendelse når partene ikke bruker muligheten til å inngå avtale om arbeidstakernes medbestemmelse.

Det såkalte 'før-etter' prinsippet innebærer også at direktivet ikke selv regulerer situasjonen når forholdene endrer seg etter at SE-selskapet er opprettet. Det er nivået for representasjonen ved opprettelsen som skal opprettholdes. Dersom SE-selskapet senere erverver nye selskaper med høyere (eller lavere) nivå for representasjon gjelder ikke et tilsvarende krav til justering av nivået for representasjonen i SE-selskapet. En slik justering kan imidlertid avtales.

'Før-etter' prinsippet er spesielt knyttet opp mot retten til representasjon i styrende organer. Ved inngåelsen av avtalen om medbestemmelse innebærer dette for eksempel at det ikke kreves et særlig flertall i det særlige forhandlingsutvalget for vedtak om reduksjon av rettighetene til informasjon og drøfting tilsvarende det som gjelder for representasjon. På den annen side

gjelder direktivet om informasjon og konsultasjon (direktiv 2002/14/EF) også for SE-selskaper, og vil sammen med standardbestemmelsene i vedlegget danne en minstestandard for informasjon og drøfting. De ordninger for informasjon og drøfting som allerede finnes i nasjonal rett vil på den annen side ikke være tilstrekkelig for å oppnå formålet om arbeidstakernes medbestemmelse i SE-selskapet ettersom slike nasjonale regler i liten grad gjelder saker av grenseoverskridende karakter. Arbeidstakerne i ett land har vanligvis ikke rett til informasjon om flernasjonale forhold. Det er også viktig å merke seg at direktivet om europeiske samarbeidsutvalg (EWC) ikke kommer til anvendelse for SE-selskaper med mindre dette uttrykkelig avtales. En ren videreføring av arbeidstakernes rett til informasjon og drøfting etter 'før-etter' prinsippet vil ikke være tilstrekkelig for å ivareta arbeidstakernes interesser. Ordningene for informasjon og drøfting må tilpasses slik at arbeidstakerne oppnår den samme graden av medbestemmelse på tvers av landegrensene. Standardbestemmelsene vil danne et naturlig utgangspunkt for innholdet i informasjons- og drøftingsprosedyrene.»

Om Arbeidsrettens kompetanse til å behandle tvister om arbeidstakernes innflytelse i SE-selskaper, uttalte Arbeids- og administrasjonsdepartementet følgende i høringsbrevet punkt 4.4.3 s. 22:

«I likhet med det som gjelder etter [Rådsdirektiv 94/45/EF om opprettelse av et europeisk samarbeidsutvalg eller en fremgangsmåte i foretak som omfatter virksomhet i flere medlemsstater og i konserner som omfatter foretak i flere medlemsstater, med sikte på å informere og konsultere arbeidstakerne (EWC-direktiv)] skal det etter SE-direktivet inngås en avtale om arbeidstakernes medbestemmelse. I forbindelse med valg av tvisteløsningsorgan(er), og forholdet mellom ulike tvisteløsningsorganer, er det av betydning om avtalene som inngås er å betrakte som tariffavtaler. Dersom avtalene som inngås er tariffavtaler, vil Arbeidsretten i utgangspunktet ha kompetanse til å behandle tvister vedrørende avtalens gyldighet, forståelsen av avtalens innhold osv. Arbeidsretten kan videre illegge erstatning for tariffbrudd.

[...]

Departementet tar ikke endelig stilling til om avtalene som inngås er å anse som tariffavtaler. Ved innføring av lov av 23. august 1996 nr. 63 om allmenngjøring av bestemmelser i tariffavtale om europeiske samarbeidsutvalg mv. ble det samtidig innført en bestemmelse i Arbeidstvistloven om begrensnig av Arbeidsrettens kompetanse til å behandle saker om EWC. I likhet med dette og i tråd med det som er nevnt

over om usikkerheten med hensyn til om avtalen som inngås er tariffavtale, foreslår departementet at det innføres en tilsvarende endring i Arbeidstvistloven om begrensnig av Arbeidsrettens kompetanse til å behandle saker i tilknytning til regelverket om SE-selskaper. Departementet legger da vekt på likheten med regelverket om EWC og at man på denne måten unngår eventuelle uforutsette problemer med hensyn til hvilke organ som i en konkret sak har tvisteløsningskompetanse.»

I *høringsnotatet* foreslo Justisdepartementet en hjemmel i SE-loven til å fastsette en forskrift til gjennomføring av SE-direktivet. Fra merknadene til denne paragrafen siteres (punkt 6 s. 21):

«Bestemmelsen gir hjemmel til å gi nærmere regler til oppfyllelse av de krav som er nedfelt i rådsdirektiv (EF) nr. 86/2001 av 8. oktober 2001 om utfylling av vedtektene for det europeiske selskap med hensyn til arbeidstakernes innflytelse, jf. forordningen artikkel 1 nr. 4 og nærmere omtale i punkt 1. Bestemmelsen må ses i sammenheng med forslaget til § 7 nr. 2 annet ledd nytt tredje punktum i arbeidstvistloven, inntatt i lovforslaget § 14 nr. 1.»

Justisdepartementet foreslo videre å endre lov 5. mai 1927 nr. 1 om arbeidstvister (arbeidstvistloven) § 7 nr. 2 for å avgrense rettens kompetanse i forhold til tariffavtaler med SE-selskaper. Dette ble begrunnet slik i *høringsnotatet* punkt 6 s. 23:

«Med denne bestemmelsen avgrenses Arbeidsrettens kompetanse mot tvister om arbeidstakernes rettigheter i SE-selskaper. Det ville ellers være tvilsomt om slike avtaler falt innenfor legaldefinisjonen av tariffavtaler. Bestemmelsen er i tråd med det som gjelder for det tilsvarende regelverket om europeiske samarbeidsutvalg. Bestemmelsen er forankret i forordningen artikkel 1 nr. 4.»

Arbeids- og administrasjonsdepartementet har følgende merknad til utformingen av forskriftshjemmelen:

«Begrepet 'arbeidstaker' benyttes både i dagens arbeidsmiljølov og i Arbeidslivslovutvalgets innstilling til ny arbeidslivslov.

I selskapslovgivningen brukes derimot begrepet 'ansatt'. Etter vår vurdering bør likevel hensynet til enhetlig regulering gjøre at begrepet som anvendes i arbeidsrettslig lovgivning også benyttes i regelverket om SE-selskaper.»

og videre til forslaget til endringer i arbeidstvistloven:

«Slik Justisdepartementets forslag er utformet, vil enhver tariffavtale uansett innhold, som inn-

Om lov om europeiske selskaper ved gjennomføring av EØS-avtalen vedlegg XXII nr. 10a (rådsforordning (EF) nr. 2157/2001) (SE-loven)

gå med et SE-selskap, være unntatt fra Arbeidsrettens kompetanse. Dette er ikke meningen. Kompetansen er bare ment å skulle innskrenkes for eventuelle tariffavtaler om arbeidstakernes medbestemmelse, det vil si rett til informasjon, drøfting og representasjon, som inngår med grunnlag i prosedyrene som beskrives i forslaget til forskrift og direktivet.»

Finansdepartementet skriver:

«Slik Finansdepartementet har forstått Arbeids- og administrasjonsdepartementets høringsbrev av 3. juni 2004 vedrørende gjennomføring av sistnevnte direktiv, legger Arbeids- og administrasjonsdepartementet til grunn at eventuelle regler som gjennomfører dette direktiv, vil gå foran annen norsk lovgivning, herunder særlovgivningen på finansområdet vedrørende ansattes innflytelse i selskaper. Finansdepartementet har i brev av i dag [...] gitt uttrykk for at vi ikke har merknader til denne vurderingen. Vi ber likevel om at forholdet mellom regler om ansattes innflytelse og regler om organisering av foretak vurderes særskilt av de to departementene.»

Kredittilsynet legger på sin side til grunn

«... at bestemmelsene i særlovgivning om ansattes innflytelse i tilfelle motstrid kommer foran eventuelle bestemmelser i forskrift som måtte bli fastsatt i medhold av SE-loven, jf. den forskriftshjemmelen som er inntatt [i] lovforslaget § 8.»

Den Norske Advokatforening mener forholdet til bedriftsforsamlingen bør presiseres i lovteksten:

«Advokatforeningen foreslår at det fremgår eksplisitt av loven at SE-selskaper ikke er tvunget til å ha bedriftsforsamling i tråd med allmennaksjelovens § 6–35 dersom ett-nivå ordningen velges, jf. dog lovforslaget § 8 med tilhørende forskrift (Direktiv 2001/86/EF); og at dersom to-nivå ordningen velges skal reglene om bedriftsforsamling justeres i tråd med loven § 9 og § 8.»

At arbeidstakernes innflytelse er regulert av SE-direktivet og ikke av nasjonal lovgivning, følger direkte av forordningen artikkel 1 nr. 4. Departementet har likevel tatt inn en presisering i lovforslaget § 3, siden dette er viktige bestemmelser som det ikke bør være usikkerhet om. På bakgrunn av Arbeids- og administrasjonsdepartementets høringsuttalelse bruker lovforslaget betegnelsen «arbeidstaker».

De reglene om arbeidstakernes innflytelse som følger av forskriften, skal gjelde for alle SE-selskaper. Forskriftens regler setter med andre ord også til side særskilte regler om de ansattes innflytelse i sparebankloven, forretningsbankloven og forsikringsvirksomhetsloven. Departementet legger denne løsningen til grunn som en naturlig konsekvens av at reglene følger av et eget direktiv som ikke viker for særlovgivningen. Den nevnte presiseringen i § 3 slår fast dette. Se også punkt 6.2 om forskriftshjemmelen i § 2 annet ledd annet punktum som gir Kongen hjemmel til å avklare nærmere de spørsmål som denne problemstillingen reiser.

Et eget spørsmål er hvordan løsningen blir dersom arbeidstakerne kommer fra en sparebank, forretningsbank eller forsikringsselskap til et SE-selskap. Arbeidstakernes innflytelse skal da følge av direktivets «før-etter»-prinsipp som leder til at den beste ordningen for representasjon kommer til anvendelse. Dersom det nye SE-selskapet også skal følge reglene i sparebankloven, forretningsbankloven eller forsikringsvirksomhetsloven, vil arbeidstakerne fortsatt ha den rett til innflytelse som følger av disse særlovene, jf. SE-direktivets «før-etter»-prinsipp. Det vil bli gitt nærmere regler om dette i en forskrift etter § 3.

Forslaget til endring av arbeidstvistloven § 14 nr. 1 er justert i tråd med merknadene fra Arbeids- og administrasjonsdepartementet.

7 Aksjekapital og valuta

SE-forordningen krever at et SE-selskap skal ha en aksjekapital på minst 120 000 euro, jf. forordningen artikkel 4. Med dagens kurs tilsvarer dette ca. 1 million norske kroner og kravet til aksjekapital for allmennaksjeselskaper, jf. allmennaksjeloven § 3–1 første ledd.

Forordningen krever i utgangspunktet at kapitalen skal oppgis i euro, se forordningen artikkel 4 nr. 1, jf. artikkel 67 nr. 1. Det samme gjelder for selskapets regnskaper, jf. artikkel 67 nr. 2.

De medlemsstatene som Den økonomiske og monetære union (ØMU) ikke gjelder for, kan imidlertid velge å la de nasjonale reglene om allmennaksjeselskaper gjelde tilsvarende for så vidt gjelder angivelse av selskapskapital, jf. artikkel 67 nr. 1, og for utformingen av selskapets regnskaper, jf. artikkel 67 nr. 2. I *høringsnotatet* foreslo departementet en regel om at et europeisk selskap kan fastsette sin aksjekapital i norske kroner, og at årsregnskapet i så fall også skal føres i norske kroner.

Finansnæringens Hovedorganisasjon peker på følgende problemstilling:

«Det åpnes i lovforslaget § 12 (jf. forordningens art. 67 nr. 2) for at et SE med aksjekapital i euro skal kunne føre årsregnskap i euro. Forholdet mellom denne bestemmelse og regnskapsloven av 1998 § 3–4, som krever føring av årsregnskap i norsk mynt, bør kommenteres av Justisdepartementet.»

Også *Finansdepartementet* har merknader til dette:

«Spørsmålet om regnskapsvaluta reguleres imidlertid av regnskapsloven § 3–4 og det følger av SE-forordningens art. 61 og art 62 at de nasjonale reglene om regnskap gjelder også for SE-selskaper. Finansdepartementet kan på denne

bakgrunn ikke se at det er grunn til å ha egne regler i SE-loven om hvilken valuta regnskapet skal føres i. Denne bestemmelsen bør således tas ut av forslaget til lov om SE-selskaper.»

Den Norske Advokatforening mener tidspunktet for kursfastsettelsen bør presiseres:

«I lovtkastet § 12 foreslås det en regel som gir norske SE-selskaper adgang til å fastsette sin aksjekapital i norske kroner. Etter Advokatforeningens syn er det av betydning å avklare denne bestemmelsens sammenheng med forordningens artikkel 4, nr. 2 ettersom kursforholdet mellom Euro og NOK vil kunne variere mellom for eksempel stiftelsesdato og registreringsdato. Det bør da reguleres hvilket tidspunkt som skal være avgjørende for om kapitalkravet er oppfylt (og eventuelt hvorledes kursen skal fastsettes på det avgjørende tidspunkt).»

Departementet legger til grunn at kravet til regnskapsvaluta i regnskapsloven § 3–4 vil gjelde også for norske SE-selskaper, jf. lovforslaget § 2, og at det således ikke er behov for å regulere dette i SE-loven. Lovforslaget § 12 inneholder nå bare en adgang for et SE-selskap til å fastsette sin aksjekapital i norske kroner.

Når det gjelder kursforholdet mellom euro og norske kroner, følger det av forordningen artikkel 67 nr. 1 tredje punktum at «[i] slike tilfeller skal omregningskursen mellom nasjonal valuta og euro være kursen på den siste dagen i måneden som går forut for stiftelsen av SE-selskapet». Selv om det kan virke uklart hva ordene «[i] slike tilfeller» peker tilbake til, antar departementet at bestemmelsen også gjelder den problemstillingen Den Norske Advokatforening er opptatt av.

8 Økonomiske og administrative konsekvenser

I *høringsnotatet* ble det redegjort slik for de økonomiske og administrative konsekvensene av lovforslaget (punkt 5 s. 18–19):

«Ved lovforslaget legges det til rette for at allmennaksjeselskaper kan velge å organisere selskapet som et SE-selskap. I det alt vesentligste kommer fremdeles nasjonale regler til anvendelse. Forskjellen viser seg først og fremst når selskapet eventuelt ønsker å flytte forretningskontoret til en annen medlemsstat. Dette kan etter forslaget gjennomføres uten å bryte den selskapsrettslige kontinuiteten. For selskapet antas dette å medføre både administrative og økonomiske besparelser fremfor å gå veien om oppløsning og avvikling i Norge og nyetablering i en medlemsstat.

For Foretaksregisteret innebærer den nye selskapsformen at det må utvikles nye rutiner for registrering av SE-selskaper. Utover dette er det ikke grunn til å tro at arbeidsmengden vil øke merkbart. Organiseringen av et selskap som et SE-selskap, er et alternativ til organisering som allmennaksjeselskap, og det totale antallet registreringspliktige selskaper forventes dermed å være relativt upåvirket av lovforslaget.

Siden denne selskapsformen er et alternativ til allmennaksjeselskap, er det heller ikke grunn til å anta at lovforslaget vil medføre vesentlige administrative eller økonomiske konsekvenser for andre offentlige organer som berøres, for eksempel tingretten. De oppgaver som etter forslaget legges til tingretten, forventes å la seg løse innenfor gjeldende økonomiske rammer.»

Statistisk sentralbyrå uttrykker bekymring med tanke på hvilke konsekvenser globaliseringen av økonomien innebærer for statistikkbyråene. De skriver:

«SSB ser en reell fare for at opplysningsplikten til filialer eller datterselskaper i Norge av utenlandske SE-selskaper i praksis ikke blir omfattende og detaljert nok til å framskaffe de opplysningene som er nødvendige for at SSB fortsatt skal kunne lage statistikk av høy kvalitet over norske forhold. Slike opplysninger kan leveres enten direkte til SSB eller indirekte via annen offentlig myndighet. Allerede i dag ser vi praktiske problemer med tilgang til slike data, særlig

for filialer som ikke er egne juridiske personer, av utenlandske selskaper.

En forutsetning for en effektiv datafangst over et SE-selskaps virksomhet i Norge er at det kan holdes god oversikt over alle involverte enheter, i Norge og utlandet, og relasjonene mellom dem. Dette gjelder uavhengig av om SE-selskapet er registrert i Norge eller i et annet EØS-land. Dette stiller store krav til Brønnøysundregistrene og foretaksregistrene i andre berørte land. Utveksling av informasjon mellom landene for administrative og statistiske formål vil være av stor betydning for å lykkes med dette. Vi er imidlertid kjent med at ulike land har begrensninger i sin adgang til overføring av slik informasjon til andre lands myndigheter, inkludert statistikkbyråene.

En konsekvens av etablering av SE-selskaper i Norge vil sannsynligvis være at selskapet vil oppgi egenkapital og årsregnskap i euro, selv om det foreslås å åpne for bruk av norske kroner ved registreringen. Dette må det tas hensyn til ved registrering av og bruk av disse opplysningene.

SSB anser at de økonomiske og administrative konsekvensene av gjennomføringen av rådsforordningen har fått en noe forenklet behandling i *høringsnotatet*. Særlig tiltak for å sikre norske myndigheter god informasjon om den norske delen av virksomheten bør utredes nærmere. Som et ledd i SSBs strategi for å unngå dobbeltrapportering benytter vi regnskaps- og likningsopplysninger fra Brønnøysundregistrene og Skattedirektoratet til statistikkformål, herunder regnskaps-, struktur- og skattestatistikk og i nasjonalregnskapet. SSB savner en beskrivelse av hvilken regnskapsplikt SE-selskaper og deres norske filialer og datterselskaper vil bli pålagt og hvordan de vil bli beskattet i Norge. For øvrig har SSB ingen merknader til saken.»

Departementet har forståelse for de synspunkter Statistisk sentralbyrå har gitt uttrykk for vedrørende innhenting av opplysninger fra SE-selskaper. Denne nye selskapsformen kan nok føre til at antall internasjonale selskapsforhold øker i omfang på grunn av SE-selskapers iboende evne til mobilitet. Likevel synes problemene med å skaffe statistisk materiale ikke utelukkende å være knyttet til denne selskapsformen. Det er da mer naturlig

at problemstillingene vurderes i en mer generell sammenheng enn i forbindelse med forslaget om SE-lov.

Med unntak for særskilte regler om SE-selskaper i SE-forordningen og SE-loven, vil selskapet væ-

re forpliktet til å følge de samme regler som gjelder for nasjonale allmennaksjeselskaper, herunder norske regnskapsregler, jf. SE-forordningen artikkel 61 og SE-loven § 2.

9 Merknader til de enkelte paragrafer

Til § 1

Med denne bestemmelsen gjøres SE-forordningens regler – med de tilpasninger som følger av EØS-avtalen – til norsk lov. Se nærmere om dette i punkt 3.1.

Til § 2

Første ledd første punktum gjelder det nærmere forholdet mellom SE-forordningen, vedtekter etter SE-forordningen, allmennaksjeloven og SE-loven. *Annet punktum* regulerer forholdet til øvrige regler som kommer til anvendelse på allmennaksjeselskaper, herunder regler knyttet til den virksomheten selskapet utøver. Det rettskildemessige bildet for SE-selskaper er nærmere drøftet i punkt 3.2 og 3.3.

Tredje punktum understreker at krav til organisering som allmennaksjeselskap ikke skal forstås som et hinder for organisering som SE-selskap i stedet. Se nærmere om dette i punkt 3.2.

Annet ledd første punktum åpner for at det innenfor de rammer SE-loven § 2 setter, kan gis utfyllende regler om forholdet mellom de ulike rettskilder som kommer til anvendelse på SE-selskaper. Se nærmere om dette i punkt 3.1 og 3.3.

Annet punktum gir en hjemmel for Kongen til i forskrift å avklare reglene om ledelsesorganene for SE-selskaper som driver virksomhet etter sparebankloven, forretningsbankloven, forsikringsvirksomhetsloven og finansieringsvirksomhetsloven. I en slik forskrift kan Kongen gjøre unntak fra bestemmelser i disse lovene hvis dette anses som nødvendige tilpasninger til de regler som må antas å følge av forordningen og SE-direktivet. Departementet antar for eksempel at det kan være aktuelt å gi regler om hvem som skal velge medlemmer til representantskapet til erstatning for de medlemmer som etter de alminnelige reglene skal velges av og blant de ansatte. Som det fremgår av punkt 6.2, forstår departementet forordningen og direktivet slik at finanslovgivningens egne regler om representasjonsrett for de ansatte ikke gjelder. Se også punkt 6.4.2.

Til § 3

Første punktum forutsetter at det gis en forskrift med nærmere regler til oppfyllelse av de krav som

er nedfelt i rådsdirektiv (EF) nr. 86/2001 av 8. oktober 2001 om utfylling av vedtektene for det europeiske selskap med hensyn til arbeidstakernes innflytelse, jf. forordningen artikkel 1 nr. 4. Bestemmelsen må ses i sammenheng med forslaget til § 7 nr. 2 annet ledd nytt tredje punktum i arbeidstvistloven, inntatt i lovforslaget § 14 nr. 1.

Annet punktum har til hensikt å tydeliggjøre prinsippet i SE-forordningen artikkel 1 nr. 4 om at reglene om arbeidstakernes innflytelse i SE-selskaper ikke suppleres av verken allmennaksjeloven, sparebankloven, forretningsbankloven eller forsikringsvirksomhetsloven for så vidt gjelder arbeidstakernes rett til representasjon.

Det vises for øvrig til nærmere redegjørelse for arbeidstakernes innflytelse under punkt 6.4.2.

Til § 4

Bestemmelsen er gitt i medhold av forordningen artikkel 2 nr. 5. Der er det også nedfelt nærmere krav til under hvilke omstendigheter et selskap som har sitt hovedkontor utenfor EØS-området, kan delta i stiftelsen av et SE-selskap. Se nærmere om dette under kapittel 4.

Til § 5

Første ledd slår fast at reglene i allmennaksjeloven skal supplere reglene om fusjon i SE-forordningen for et norsk selskap som deltar i fusjonen, jf. forordningen artikkel 2 nr. 1 og del II, avsnitt 2. Det samme skal gjelde for regler om fusjon som følger av særlovgivningen, for eksempel finanslovgivningen. Disse reglene gjelder ellers bare ved fusjon mellom norske selskaper.

I *annet ledd* utpekes Foretaksregisteret som kompetent myndighet til å utstede attest som nevnt i forordningen artikkel 25 nr. 2. Før slik attest kan utstedes skal registeret påse at selskapet har oppfylt de nærmere krav som følger av forordningen og lovgivningen. Foretaksregisteret gis også kompetanse til å kontrollere lovligheten av fusjonen etter forordningen artikkel 26.

Det vises for øvrig til nærmere redegjørelse for stiftelse av SE-selskaper ved fusjon under punkt 4.1.

Til § 6

Bestemmelsen utfyller forordningens regler om omdanning, jf. artikkel 2 nr. 4 og artikkel 37 om omdanning. Allmennaksjelovens regler om omdanning gjelder ellers bare ved omdanning fra allmennaksjeselskap til aksjeselskap.

Det vises for øvrig til nærmere redegjørelse for denne stiftelsesformen under punkt 4.4.

Til § 7

§ 7 gjelder flytting av et SE-selskap til et annet EØS-land, jf. SE-forordningen artikkel 8.

Bestemmelsen i *første ledd* er forankret i forordningen artikkel 8 nr. 7 og utformet etter mønster av allmennaksjeloven § 16–5 første ledd. Hensikten er å styrke kreditorvernet i forbindelse med flytting av et SE-selskap. Tilføyelsen innebærer at kreditorer informeres om at flytting er på gang. Ved henvendelse til selskapet vil de kunne få nærmere informasjon om omstendighetene rundt flyttingen, for eksempel til hvilken stat og om tidspunktet for flyttingen. Det vises til nærmere redegjørelse for dette i punkt 5.3.3.

Annet ledd første punktum gir kreditorene samme beskyttelse ved flytting som ved fusjon. Bestemmelsen er gitt i medhold av forordningen artikkel 8 nr. 7. Etter *annet punktum* er også nærmere angitte særskilte lovbestemmelser som gjelder ved fusjon, gitt tilsvarende anvendelse ved flytting. De regler som ved denne henvisningen kommer til anvendelse på SE-selskaper, må imidlertid forstås innenfor de rammer som SE-forordningen setter, jf. lovforslaget § 2 første ledd og nærmere omtale av dette under punkt 5.3.4.

Tredje ledd utpeker Foretaksregisteret som kompetent myndighet i henhold til forordningen artikkel 8 nr. 8.

Flytting av et SE-selskap er ellers nærmere behandlet i punkt 5.3.

Til § 8

Første ledd innebærer en oppfyllelse av kravet i forordningen artikkel 64 nr. 2. Bestemmelsen gir allmennaksjelovens regler om oppløsning og avvikling tilsvarende anvendelse i tilfeller hvor SE-selskapet ikke lenger oppfylder kravet i forordningen artikkel 7 om forretningskontorets og hovedkontorets geografiske plassering.

Annet ledd oppfylder kravet i SE-forordningen artikkel 64 nr. 3 annet punktum.

Tredje ledd pålegger Foretaksregisteret ansvaret for å underrette den staten hvor SE-selskapet er

registrert, om at det har sitt hovedkontor i Norge og dermed ikke oppfylder kravet om samlokalisering i SE-forordningen artikkel 64 nr. 4.

For øvrig vises det til punkt 5.1 hvor det redegjøres nærmere for kravet om at et SE-selskap skal være registrert i samme stat som det har sitt hovedkontor i.

Til § 9

Bestemmelsen gjelder SE-selskaper som er organisert etter to-nivåsystemet, jf. forordningen artikkel 38, jf. artikkel 39 til 42. Se likevel punkt 6.2 og lovforslaget § 2 annet ledd annet punktum om organisering av ledelsesorganene i sparebanker, forretningsbanker, forsikringsselskaper og finansinstitusjoner. Arbeidstakernes innflytelse i SE-selskaper vil bli uttømmende regulert i forskrift gitt med hjemmel i SE-loven § 3.

Første ledd første punktum slår fast hovedregelen om at allmennaksjelovens regler om organiseringen av et allmennaksjeselskap gjelder tilsvarende for SE-selskaper.

Annet punktum gir allmennaksjelovens regler om styret tilsvarende anvendelse på ledelsesorganet, og allmennaksjelovens regler om bedriftsforsamlingen tilsvarende anvendelse på kontrollorganet. Bestemmelsene i første og annet punktum innebærer at ikke bare reglene i allmennaksjeloven kapittel 6 får anvendelse, men også andre bestemmelser i loven som gir ledelsesorganene rettigheter eller plikter.

Tredje og fjerde punktum om daglig leder har bakgrunn i forordningen artikkel 39 nr. 1.

Annet ledd har bakgrunn i artikkel 40 nr. 2 og 3. Reglene om representasjon fra de ansatte etter allmennaksjeloven § 6–35 fjerde ledd gjelder ikke, jf. SE-loven § 3.

Tredje ledd første punktum har bakgrunn i artikkel 41 nr. 3, mens *annet punktum* har bakgrunn i artikkel 39 nr. 3.

Artikkel 39 nr. 4 er bakgrunnen for *fjerde ledd*.

Det vises for øvrig til nærmere redegjørelse i punkt 6.2 om gjennomføringen av to-nivåsystemet i SE-loven.

Til § 10

Bestemmelsen gjelder SE-selskaper som er organisert etter ett-nivåsystemet, jf. artikkel 38, jf. artikkel 43 til 45.

Første ledd første punktum slår fast hovedregelen om at allmennaksjelovens regler gjelder og supplerer SE-forordningen på dette punktet. Når det gjelder sparebanker, forretningsbanker, forsik-

ringsselskaper og finansinstitusjoner, se likevel punkt 6.2 og lovforslaget § 2 annet ledd annet punktum. Arbeidstakernes innflytelse i SE-selskaper er uttømmende regulert i forskrift gitt med hjemmel i SE-loven § 3. I *annet punktum* presiseres at allmennaksjelovens regler om styret gjelder tilsvarende for administrasjonsorganet, likevel slik at særskilte regler i forordningen går foran.

Etter *annet ledd første punktum* skal SE-selskapet – i likhet med to-nivåsystemet etter § 9 – ha en daglig leder, jf. SE-forordningen artikkel 43 nr. 1. *Annet punktum* gir allmennaksjelovens regler om daglig leder tilsvarende anvendelse.

Tredje ledd første punktum korresponderer med allmennaksjeloven § 6–1 første ledd som foreskriver at et styre skal ha minst tre medlemmer, jf. SE-forordningen artikkel 43 nr. 2. Av *annet punktum* følger videre at generalforsamlingen velger medlemmene av administrasjonsorganet – en løsning som er sammenfallende med den som følger av allmennaksjeloven § 6–3 første ledd som gjelder valg av styremedlemmer.

Det vises for øvrig til nærmere redegjørelse i punkt 6.3 om gjennomføringen av ett-nivåsystemet i SE-loven.

Til § 11

SE-forordningens regler om generalforsamlingen i SE-selskapet utfylles av reglene i allmennaksjeloven. Det vises til nærmere omtale av generalforsamlingen i punkt 6.4.1.

Første ledd har bakgrunn i artikkel 54 nr. 2 og artikkel 55 nr. 3, mens *annet ledd* har bakgrunn i artikkel 55 nr. 1. Når det gjelder *tredje ledd*, vises til artikkel 56 i forordningen.

Til § 12

Med denne bestemmelsen utnyttes valgfriheten i forhold til SE-forordningen artikkel 4 nr. 1 for stater som ikke har innført euro, jf. SE-forordningen artikkel 67. Det vises for øvrig til nærmere omtale under kapittel 7.

Til § 13

Bestemmelsen overlater ikraftsettingen til Kongen. Siden SE-forordningen trådte i kraft 8. oktober 2004, tas det sikte på en ikraftsetting av loven så snart som mulig.

Til § 14

Som nevnt i punkt 3.2, foreslår departementet ikke at «europeisk selskap» innarbeides i samtlige be-

stemmelser rundt om i lovgivningen som gjelder for allmennaksjeselskaper. Det er derfor foreslått endringer i bare noen få lover.

Nr. 1 Endringer i arbeidstvistloven

Med denne bestemmelsen avgrenses Arbeidsrettens kompetanse mot tvister om arbeidstakernes innflytelse i et SE-selskap. Det er videre et vilkår at tvistene dreier seg om tariffavtaler inngått i medhold av SE-loven § 3. Bestemmelsen er i tråd med det som gjelder for det tilsvarende regelverket om europeiske samarbeidsutvalg. Unntaket må sees i sammenheng med SE-forordningen artikkel 1 nr. 4. Det vises til nærmere redegjørelse for dette under punkt 6.4.2.

Nr. 2 Endringer i sparebankloven

Til § 47

I *første ledd første punktum* foreslås at bestemmelsen utvides til også å gjelde vedtak om flytting.

Det foreslås et nytt *annet ledd* som pålegger banken å godtgjøre at innskyterne er gitt skriftlig varsel om vedtak som nevnt i første ledd, samt om hvilke konsekvenser det innebærer for kundeforholdet, jf. *nr. 1*. I *nr. 2* pålegges bankene videre å godtgjøre at dersom vedtaket innebærer endringer av betydning for rettigheter i eller sikkerhet for kundeforholdet, skal innskyterne ha rett til å si opp kontoen og bli gitt en rimelig frist for slik oppsigelse. Om endringene vil ha slik betydning for kundeforholdet, må vurderes konkret. Bestemmelsen kan ikke forstås slik at den endrer eller begrenser retten til oppsigelse i den grad oppsigelsesrett skulle følge av andre rettsgrunnlag.

Om begrunnelsen for forslaget, se punkt 5.3.3. Se også forretningsbankloven § 31 og forsikringsvirksomhetsloven § 10–1, som foreslås endret tilsvarende.

Tredje ledd svarer til nåværende første ledd tredje punktum.

Til § 48

Endringen i *annet ledd* skyldes tilføyelsen av nytt annet ledd i § 47. En tar med dette sikte på å videreføre gjeldende rett.

Nr. 3 Endringer i forretningsbankloven

I § 31 *første ledd første punktum* foreslås det at bestemmelsen utvides til også å gjelde vedtak om flytting.

Om lov om europeiske selskaper ved gjennomføring av EØS-avtalen vedlegg XXII nr. 10a (rådsforordning (EF) nr. 2157/2001) (SE-loven)

Annet ledd foreslås endret tilsvarende sparebankloven § 47 nytt annet ledd og det vises til særmerknaene til denne bestemmelsen. Se også forsikringsvirksomhetsloven § 10–1 som foreslås endret tilsvarende.

For øvrig vises det til nærmere redegjørelse for forslaget i punkt 5.3.3.

Nr. 4 Endringer i foretaksregisterloven

Til § 2–1

Ved endringen i *første ledd* gjøres SE-selskaper registreringspliktige i Foretaksregisteret. Det følger av SE-forordningen artikkel 12 at medlemsstatene er forpliktet til å sørge for at SE-selskaper blir registrert.

Til § 3–1b

Det foreslås en ny bestemmelse om registrering av SE-selskaper. Hvilke opplysninger som skal registreres, følger av ulike bestemmelser i forordningen. Bestemmelsen er forankret i SE-forordningen artikkel 13.

Til § 6–2

Med *nytt annet ledd* pålegges registerfører å forestå kunngjøring som nevnt i SE-forordningen artikkel 14.

Det vises til nærmere redegjørelse for reglene om registrering og kunngjøring av et SE-selskap i punkt 5.2.

Nr.5 Endringer i lov om enerett til foretaksnavn

Ved denne tilføyelsen gjennomføres i norsk rett kravet i forordningen artikkel 11 nr. 1 og 2.

Nr. 6 Endringer i forsikringsvirksomhetsloven

Til § 3–6

Det foreslås en henvisning i *første ledd nytt fjerde punktum* til de foreslåtte nye reglene om vedtak om avvikling, oppløsning og flytting, slik at disse reglene også vil gjelde ved fusjon og fisjon, se merknaen til § 10–1.

Til § 10–1

Etter *første ledd første punktum* foreslås at bestemmelsen utvides til også å gjelde vedtak om flytting.

Annet ledd første punktum er bygget over samme lest som forslaget til sparebankloven § 47 nytt annet ledd og det vises til særmerknaene til denne bestemmelsen. For forsikringsavtaler innebærer en slik oppsigelsesrett et opphør av forsikringen i forsikringstiden, og forsikringsavtalelovens regler om dette vil få anvendelse, jf. særlig §§ 3–5 og 12–5 om oppgjøret i slike tilfeller. En eventuell adgang til å si opp forsikringen i forsikringstiden kan for øvrig også følge av forsikringsavtaleloven, jf. §§ 3–2 og 12–3. Disse reglene står på egne ben i forhold til den bestemmelsen som foreslås her. Om begrunnelsen for forslaget, se punkt 5.3.3. Se også forretningsbankloven § 31 som foreslås endret tilsvarende.

Annet punktum viderefører innholdsmessig gjeldende annet ledd. Endringen skyldes tilføyelsen i første ledd og annet ledd nytt første punktum.

Justis- og politidepartementet

t i l r å r:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om europeiske selskaper ved gjennomføring av EØS-avtalen vedlegg XXII nr. 10a (rådsforordning (EF) nr. 2157/2001) (SE-loven).

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r:

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om europeiske selskaper ved gjennomføring av EØS-avtalen vedlegg XXII nr. 10a (rådsforordning (EF) nr. 2157/2001) (SE-loven) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om europeiske selskaper ved gjennomføring av EØS-avtalen vedlegg XXII nr. 10a (rådsforordning (EF) nr. 2157/2001) (SE-loven)

§ 1 SE-forordningen

EØS-avtalens vedlegg XXII nr. 10a (rådsforordning (EF) nr. 2157/2001 av 8. oktober 2001 om vedtektene for det europeiske selskap (SE)) (SE-forordningen) gjelder som lov med den tilpasning som følger av vedlegg XXII protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

§ 2 Forholdet til annen norsk lovgivning

For et europeisk selskap med forretningskontor i Norge gjelder reglene i allmennaksjeloven tilsvarende så langt de passer, og såfremt ikke noe annet følger av SE-forordningen, vedtekter gitt i medhold av SE-forordningen eller loven her. På samme måte gjelder øvrige regler gitt i eller i medhold av lov som gjelder for allmennaksjeselskaper generelt, eller som gjelder for den virksomheten selskapet driver. Et krav i lovgivningen om organisering som allmennaksjeselskap er ikke til hinder for organisering som europeisk selskap.

Ved tvil om forholdet mellom SE-forordningen, loven her og annen lovgivning kan Kongen gi forskrift som avklarer dette. Kongen kan også gi forskrift om ledelsesorganene i europeiske selskaper som driver virksomhet etter sparebankloven, forretningsbankloven, forsikringsvirksomhetsloven og finansieringsvirksomhetsloven, og kan i en slik forskrift gjøre unntak fra bestemmelser i disse lovene i den utstrekning dette innebærer nødvendige tilpasninger til SE-forordningen og direktivet om arbeidstakernes innflytelse nevnt i forordningen artikkel 1 nr. 4.

§ 3 Arbeidstakernes innflytelse

Kongen gir i forskrift nærmere regler om arbeidstakernes innflytelse i et europeisk selskap, jf. SE-forordningen artikkel 1 nr. 4, herunder om avgjørelse av tvister. Reglene i forskriften gjelder i stedet for tilsvarende regler i allmennaksjeloven eller annen lovgivning om arbeidstakernes rett til representasjon i styrende organer.

§ 4 Selskaper utenfor EØS som kan delta i stiftelsen av et europeisk selskap

Et selskap som ikke har sitt hovedkontor i en

EØS-stat, kan delta i stiftelsen av et europeisk selskap etter de regler som følger av SE-forordningen artikkel 2 nr. 5.

§ 5 Stiftelse ved fusjon

Ved stiftelse av et europeisk selskap ved fusjon etter SE-forordningen artikkel 2 nr. 1, jf. artikkel 17 til 31, gjelder regler om stiftelse av et norsk allmennaksjeselskap ved fusjon, tilsvarende så langt de passer, jf. SE-forordningen artikkel 18.

Foretaksregisteret er kompetent myndighet til å utstede attesten som nevnt i SE-forordningen artikkel 25 nr. 2, og til å kontrollere lovligheten av fusjonen etter SE-forordningen artikkel 26.

§ 6 Stiftelse ved omdanning

Ved omdanning av et allmennaksjeselskap til et europeisk selskap etter SE-forordningen artikkel 2 nr. 4, jf. artikkel 37, gjelder reglene i allmennaksjeloven kapittel 15 tilsvarende så langt de passer.

§ 7 Flytting av et europeisk selskap

Når flytting er besluttet etter SE-forordningen artikkel 8, skal et europeisk selskap ved sitt foretaksnavn på brev, kunngjøringer og andre dokumenter tilføye ordene «under flytting».

Ved flytting av et europeisk selskap gjelder reglene i allmennaksjeloven §§ 13–14 til 13–17 om gjennomføring av fusjon tilsvarende så langt de passer. For selskaper som driver virksomhet som faller inn under de lover som er nevnt i bokstav a til f, gjelder i tillegg krav om godkjenning eller tillatelse etter følgende bestemmelser:

- a) lov 24. mai 1961 nr. 1 om sparebanker § 47,
- b) lov 24. mai 1961 nr. 2 om forretningsbanker § 31,
- c) lov 10. juni 1988 nr. 39 om forsikringsvirksomhet § 3–6 første ledd,
- d) lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner §§ 2a-14 og 3–6,
- e) lov 17. november 2000 nr. 80 om børsvirksomhet m.m. § 2–4,
- f) lov 13. desember 2002 nr. 74 om e-pengeforetak § 7–1.

Foretaksregisteret er kompetent myndighet til å utstede attesten som nevnt i SE-forordningen artikkel 8 nr. 8.

§ 8 Manglende oppfyllelse av krav til forretningskontorets og hovedkontorets plassering

Når et europeisk selskap ikke lenger oppfyller kravene i SE-forordningen artikkel 7, gjelder reglene i allmennaksjeloven §§ 16–15 til 16–18 om oppløsning og avvikling etter kjennelse fra tingretten tilsvarende så langt de passer.

Et kjæremål over kjennelse om oppløsning når et europeisk selskap ikke lenger oppfyller kravene i SE-forordningen artikkel 7, har oppsettende virkning.

Foretaksregisteret skal foreta slike underretninger som er nevnt i SE-forordningen artikkel 64 nr. 4.

§ 9 Organiseringen av et europeisk selskap etter to-nivåsystemet

For et europeisk selskap som er organisert etter to-nivåsystemet etter SE-forordningen artikkel 39 til 42, gjelder reglene i allmennaksjeloven kapittel 6 og andre regler i allmennaksjeloven om selskapets ledelse så langt de passer, og såfremt noe annet ikke følger av SE-forordningen. For ledelsesorganet gjelder allmennaksjelovens regler om styret tilsvarende så langt de passer, og for kontrollorganet gjelder allmennaksjelovens regler om bedriftsforsamlingen tilsvarende så langt de passer. Selskapet skal ha en daglig leder. For den daglige lederen gjelder allmennaksjelovens regler om daglig leder tilsvarende så langt de passer.

Kontrollorganet skal ha minst fem medlemmer. Medlemmene velges av generalforsamlingen etter SE-forordningen artikkel 40 nr. 2, hvis ikke noe annet følger av forskrift etter § 3 i loven her.

Hvert av medlemmene av kontrollorganet kan kreve opplysninger om selskapets drift etter regelen i allmennaksjeloven § 6–37 annet ledd annet punktum. Et medlem av kontrollorganet som ivaretar vervet til et medlem av ledelsesorganet etter SE-forordningen artikkel 39 nr. 3, kan gjøre dette for en tidsperiode som ikke må være lenger enn to måneder.

Ledelsesorganet skal ha minst tre medlemmer.

§ 10 Organiseringen av et europeisk selskap etter ett-nivåsystemet

For et europeisk selskap som er organisert etter ett-nivåsystemet etter SE-forordningen artikkel 43 til 45, gjelder reglene i allmennaksjeloven kapittel 6 og andre regler i allmennaksjeloven om selskapets ledelse så langt de passer, og såfremt noe

annet ikke følger av SE-forordningen. For administrasjonsorganet gjelder allmennaksjelovens regler om styret tilsvarende så langt de passer.

Selskapet skal ha en daglig leder. For den daglige lederen gjelder allmennaksjelovens regler om daglig leder tilsvarende så langt de passer.

Administrasjonsorganet skal ha minst tre medlemmer. Medlemmene velges av generalforsamlingen etter SE-forordningen artikkel 43 nr. 3, hvis ikke noe annet følger av forskrift etter § 3 i loven her.

§ 11 Innkalling til generalforsamling

Tingretten er kompetent myndighet til å innkalle generalforsamlingen etter SE-forordningen artikkel 54 nr. 2 og artikkel 55 nr. 3.

Aksjeeiere som representerer minst en tjuedel av aksjekapitalen, kan kreve at det innkalles til ekstraordinær generalforsamling etter reglene i allmennaksjeloven § 5–7 annet ledd.

For aksjeeiernes rett til å få saker behandlet på generalforsamlingen gjelder allmennaksjeloven § 5–11.

§ 12 Valuta

Et europeisk selskap kan fastsette sin aksjekapital i norske kroner.

§ 13 Ikraftsetting

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

§ 14 Endringer i andre lover

Fra den tid loven trer i kraft gjøres følgende endringer i andre lover:

1. I lov 5. mai 1927 nr. 1 om arbeidstvister skal § 7 nr. 2 annet ledd nytt tredje punktum lyde:

Twister som knytter seg til tariffavtaler inngått etter bestemmelser gitt i eller i medhold av SE-loven § 3 om arbeidstakernes innflytelse i et europeisk selskap, behandles etter bestemmelser gitt i eller i medhold av SE-loven.

2. I lov 24. mai 1961 nr. 1 om sparebanker gjøres følgende endringer:

§ 47 første ledd første punktum skal lyde:

Vedtak om at en sparebank skal avvikle sin virksomhet, eller at den skal sluttet sammen med eller overdras til en annen bank *eller flyttes*, skal gjøres etter de regler som er fastsatt i § 5.

§ 47 nytt annet og tredje ledd skal lyde:

Før vedtak som nevnt i første ledd kan godkjennes, skal banken godtgjøre at følgende er gjennomført til beskyttelse av bankens innskyttere:

Om lov om europeiske selskaper ved gjennomføring av EØS-avtalen vedlegg XXII nr. 10a (rådsforordning (EF) nr. 2157/2001) (SE-loven)

1. *Banken skal gi innskyterne skriftlig informasjon om vedtaket og om hva vedtaket innebærer for innskytternes rettigheter og sikkerhet.*
2. *Dersom vedtaket innebærer endringer av betydning for innskytternes rettigheter eller for sikkerheten for innskytternes krav, har innskyterne rett til å si opp kontoen uten kostnader. Banken skal gi innskyterne skriftlig varsel om denne retten, samt fastsette en rimelig frist for når oppsigelsen må være foretatt.*

Vedtaket som nevnt i første ledd skal meldes til Foretaksregisteret og kunngjøres i Brønnøysundregistrens elektroniske kunngjøringspublikasjon og to ganger i de aviser som er vanlig lest i distriktet.

Nåværende annet til femte ledd blir nye fjerde til sjuende ledd.

§ 48 annet ledd skal lyde:

Når godkjenning av en sparebanks vedtekter er tatt tilbake, skal bankens virksomhet avvikles som fastsatt i § 47 femte ledd.

3. I lov 24. mai 1961 nr. 2 om forretningsbanker skal § 31 lyde:

Vedtaket om at en forretningsbank skal avvikle virksomheten, sluttet sammen med eller overdras til en annen bank eller om å erverve en annen bank eller flyttes, må godkjennes av Kongen. Før et slikt vedtak blir godkjent, skal fylkestinget – i Oslo kommunestyret – i det fylket banken har sitt hovedkontor, ha hatt anledning til å uttale seg.

Før slikt vedtak kan godkjennes, skal banken godtgjøre at følgende er gjennomført til beskyttelse av bankens innskytere:

1. *Banken skal gi innskyterne skriftlig informasjon om vedtaket og om hva vedtaket innebærer for innskytternes rettigheter og sikkerhet.*
2. *Dersom vedtaket innebærer endringer av betydning for innskytternes rettigheter eller for sikkerheten for innskytternes krav, har innskyterne rett til å si opp kontoen uten kostnader. Banken skal gi innskyterne skriftlig varsel om denne retten, samt fastsette en rimelig frist for når oppsigelsen må være foretatt.*

4. I lov 21. juni 1985 nr. 78 om registrering av foretak gjøres følgende endringer:

§ 2–1 første ledd nytt nr. 2 skal lyde:

2. *Allmennaksjeselskaper og europeiske selskaper*

Ny § 3–1 b skal lyde:

§ 3–1 b. *(europeiske selskaper)*

For et europeisk selskap skal registeret i tillegg til opplysninger som nevnt i § 3–1 a, inneholde opplysninger som er registreringspliktige etter rådsforordning (EF) nr. 2157/2001. Registeret skal også inneholde opplysning om hvor selskapet har sitt hovedkontor.

§ 6–2 nytt annet ledd skal lyde:

Registerfører skal i tillegg påse at opplysninger om et europeisk selskap som skal offentliggjøres i De Europeiske Fellesskaps Tidendes EØS-avdeling etter rådsforordning (EF) nr. 2157/2001 artikkel 14, oversendes Kontoret for europeiske fellesskaps offisielle publikasjoner innen en måned etter offentliggjøringen i Brønnøysundregistrens elektroniske kunngjøringspublikasjon.

Nåværende annet til femte ledd blir nye tredje til sjettede ledd.

5. I lov 21. juni 1985 nr. 79 om enerett til foretaksnavn og andre forretningskjennetegn mv. § 2–2 skal nytt sjettede ledd lyde:

Foretaksnavn for europeisk selskap skal inneholde ordene europeisk selskap eller forkortelsen SE.

Nåværende sjettede til tolvte ledd blir nye syvende til trettende ledd.

6. I lov 10. juni 1988 nr. 39 om

forsikringsvirksomhet gjøres følgende endringer:

§ 3–6 første ledd nytt fjerde punktum skal lyde:

§ 10–1 annet ledd første punktum gjelder tilsvarende.

§ 10–1 første ledd første punktum skal lyde:

Vedtaket om *avvikling, oppløsning eller flytting* av forsikringselskap må godkjennes av Kongen.

§ 10–1 annet ledd skal lyde:

Før vedtak som nevnt i første ledd kan godkjennes, skal selskapet godtgjøre at følgende er gjennomført til beskyttelse av forsikringstakerne og de sikrede:

1. *Selskapet skal gi forsikringstakerne skriftlig informasjon om vedtaket og om hva vedtaket innebærer for forsikringstakerne og de sikredes rettigheter og sikkerhet.*
2. *Dersom vedtaket innebærer endringer av betydning for forsikringstakerne eller de sikredes rettigheter eller for sikkerheten for deres krav, har for-*

Om lov om europeiske selskaper ved gjennomføring av EØS-avtalen vedlegg XXII nr. 10a (rådsforordning (EF) nr. 2157/2001) (SE-loven)

sikringstakerne rett til å si opp forsikringsavtalen uten kostnader. Selskapet skal gi forsikringstakerne skriftlig varsel om denne retten, samt fastsette en rimelig frist for når oppsigelsen må være foretatt.

Etter at vedtak om *avvikling eller oppløsning* er godkjent, må tegning av nye og fornyelse av eldre forsikringer ikke finne sted.

Trykk: A/S O. Fredr. Arnesen, November 2004